

TANHUVIESTI

3/2018

Tässä lehdessä

Pääkirjoitus	3
Anneli de Vogel 1950-2018	4
Eila Ulenius 80 vuotta	5
Pilput	6
Sukujuhlat-Suguvastavundu	8
Palasia Pispalan Sottiisista	14
Paula ja Gaoukhar Falunissa	17
Petri Hopun kolumni: Aitoa ja aidompaa	19
Europeade Viseussa 25.-29.7. Frillan silmin	20
Riina Hosion kolumni: Vastuullista kirjeenvaihtoa	23
Saarijärven kansallispukua tarkistuttamassa	24
Ajankohtaista Suomen Kansallispukukeskuksesta	28
Kansallispukupromenadi Esplanadilla	30
Kaustinen ja kansantanssi	33
Pakina: Ympyrän neliöimisestä	36
Tanssi vieköön!	37
Kansantanssin kääntöpiiri 2018	39
Kansantanssia kirjallisuudessa	40
Teema 2019 ja FolkForum	41
Tanhuviestin kuusi vuosikymmentä, osa 3	42
Monikulttuurinen Kerenski	48
Kansallispukupörssi	51
Kalenteri	52

Samaa vanhaa virttä

Tanhuviestin historiaa työstäessäni havaitsin, että pääkirjoituksissa jatkuva teema on ollut kansantanssin näkyvyys. Näkyvyys mediassa, näkyvyys katukuvassa, näkyvyys kulttuurin kentällä. Vuodesta toiseen on laulettu samasta virsikirjasta, koska se näkyvyys ei ilmeisesti ole juurikaan kasvanut.

Tällä maagisella näkyvyydellä ei ehkä yksittäiselle ryhmälle tai yhdistykselle ole suurta merkitystä. Harjoitukset ja vanhainkotiesitykset pyörivät ihan omalla painollaan, kun tekijöitä kuitenkin riittää omiin tarpeisiin.

Järjestötasolla näkyvyys on kuitenkin elämän ja kuoleman kysymys. Näkyvyys tuo harrastajia, ja näkyvyys tuo rahoitusta.

Tänä vuonna kansantanssiin keskittyvien kansallisten järjestöjen rahoitusta leikattiin neljännes, mikä varmasti näkyy toiminnassa. Uusia toimintatapoja ja rahoitusväyliä on löydettävä, joskin niitä hakiessa

se varsinainen toiminta saattaa jäädä vieläkin vähemmälle. Ja seuraavana vuonna on kuitenkin ehkä taas edessä samat leikkaukset ja uusi uudistuminen.

Rahoitus tulee päättäjiltä ja harrastajat suuresta yleisöstä. Jos kumpikaan ei näe eikä kuule kansantanssia, tai näe siinä mitään säilyttämisen arvoista, niin kansantanssi ei säily.

Siksi on tärkeää, että kansantanssi näkyy ja kuuluu. Siksi on tärkeää joka välissä laittaa eteenpäin viestiä, että kansantanssi on kaikille sopivaa, hillittömän hauskaa, kansainvälistä, suomalaista, perinteistä ja uudistuvaa. Siksi on tärkeää kehua kansantanssia — kaikkea kansantanssia. Kenttä on niin laaja, että jokaiselle löytyy sieltä sopiva oma tila ja tapa tehdä kansantanssia.

Nyky-Suomi tarvitsee kansantanssia.

Teemu Perheentupa

Päätoimittaja

61. vuosikerta

Julkaisijat:

Suomalaisen Kansantanssin Ystävät ry

Kansantanssinuorten Liitto ry

Päätoimittaja: Teemu Perheentupa

Toimitus: Pirkko Elo, Risto Elo,

Annuli Perheentupa

Kuvankäsittely: Pirkko Elo

Kannen kuva : Annuli Perheentupa

Tanhuviesti/Suomalaisen Kansantanssin Ystävät

Döbelninkatu 5 B 21, 00260 Helsinki

p. (09) 441 803 tai 045 2777 283

ti 14.00–18.00, ke ja to klo 10.00–14.00

tanhuviesti@kansantanssinyst.fi

ISSN-L 1799-1404

ISSN 1799-1404

Anneli de Vogel

1950—2018

Määrätietoinen ja rohkea kansantanssinohjaaja ja Saarijärven Kansantanssin Ystävien pitkäaikainen puheenjohtaja Anneli de Vogel menehtyi sairauden muramana 7.6.2018.

Anneli syntyi Orimattilassa 1950. Perhe muutti 1959 Lahteen, missä hän kirjoitti ylioppilaaksi. Jo kouluvuosinaan hänellä oli taiteellisia lahjoja mm. näyttämöllä. Hän teki mm. koulujen juhliin koreografisia esityksiä ja ohjasi koulun voimistelutunnit. Liikunta kaikissa muodoissaan oli hänen harrastuksensa koko elämän ajan, aluksi klassinen voimistelu, baletti ja kansantanssi. Kansantanssista hän sai voimaa ja elämäniloa ja tätä harrastusta hän jatkoi myöhemmin puolisonsa Dieterin kanssa viimeiseen kevääseensä saakka.

Ylioppilaslakini saatuaan Anneli lähti Saksaan ja oli kesätöissä suuressa vanhainkodissa. Saksassa hän tapasi Dieterin. Yhteistä aikaa heille kertyi 46 vuotta.

Anneli toimi Saksassa erilaisissa tehtävissä ollen sihteerinä ja seurakuntien diakonina, pyhäkoulunopettajana ja kansantanssinopettajana 30 vuotta. Hän omistautui täydestä sydäimestään toisten ihmisten auttamiselle. Sairaanhoidajaksi valmistuttuaan Anneli työskenteli Saksassa teho-osastolla ja myöhemmin vuodesta 2006 Suomessa Saarijärven terveyskeskuksen vuodeosastolla. Hän rakasti potilaitaan ja potilaat rakastivat häntä.

Anneli ja Dieter rakennuttivat toiveidensa talon Saarijärven Karhulanrantaan. Anneli rakasti kaunutta, kukkia ja puutarhaa yrttitarhoineen yli kaiken. Kodin sisustaminen kuului myös hänen mieliharrastuksiinsa liikunnan lisäksi.

Perinteinen suomalainen kansantanssi ja kansallispukuun pukeutuminen sekä kansanmusiikki olivat Annelin sydämen asia, joka näkyi yhdistyksen eri toiminnoissa vahvana.

Anneli tuki ja kannusti ryhmäänsä ohjaten vuosittain valtakunnallisiin kesäjuhliin eri ohjelmistoja. Viimeiset yhteiset matkamme olivat Turun Europeade 2017 ja perinteinen tammikuun Folklandia -risteily.

Ryhmämme osallistui 19.–22.7.2018 Sukujuhlat – Siilinjärven kesäjuhlien kenttäohjelmaan. Anneli katseli esitystä jo enkeliparvessa pilven reunalta.

Anneli oli onnellinen, iloinen ja positiivisen elämänhaluinen. Hän oli rohkea ja valmis näkemään ja kokemaan uutta, ja hän sanoikin, että hänen elämänsä on ollut onnekkaan hyvä ja täyteläinen.

Aurinkomme on poissa. Me kuitenkin jatkamme, harrastamme ja puemme kansallispuvut ajoittain päällemme muistellen samalla hartaina Annelia.

Annelia jäi kaipaamaan suuri ystävien joukko.

Eila Peura, Annelin ystävä

Muistamme myös kesäkuussa menehtynyttä kansantanssipedagogi **Sirkka Viitasta** sekä elokuussa poismennyt **Sari Heikkilää**.

Sirkka Viitanen toimi yli 30 vuotta Suomen nuorison liitossa vaikuttaen voimakkaasti kansantanssin opetuksen ja ohjaajakoulutuksen kehittämiseen. Hän oli

myös yksi ensimmäisen ammattimaisen kansantanssiryhmän, Katrillin, perustajista.

Sari Heikkilä puolestaan vaikutti vuosikymmeniä Fyyrkantti ry:ssä ja vuosia myös Suomalaisen Kansantanssin Ystävissä. Hän muun muassa toimitti Old Finnish Folk Dances -julkaisun.

Eila Ulenius 80 vuotta

Lohjan Tanhuujien ikiuutterra vetäjä Eila Ulenius juhli 80-vuotissyntymäpäiviään kansallispukutuuletuksen, tansiin ja musiikin merkeissä.

Tässä on katkelmia Erja Askolinin äidilleen Eilalle kirjoittamasta kolmisivuisesta juhlarunosta:

Miten kiteyttäisin millainen äitimme on?

*Villi, viriili, siivousintoinen,
rohkea, esiintyjä,
horoskoopiltaan leijona,
joka ei astu huoneeseen, vaan tulee aina näyttämölle.*

...

*Kansantanssissa oli hohtoa
Eila Riitta Annelilla tanssitahtoa.*

*Keljossa esityksessä oli tanssiparia ilman Eila
vaan yleisöstä löytyi tuurari ja heila.*

*Kihlat ostettiin
ja valat vannottiin.*

*Oli häissä puhemiehellä komea paita
ja taskuissa olevat viinat piti ansaita.*

...

*Kova järjestelijä on ollut matkanjohtaja Eila
tanhumatkoilla on joillekin löytynyt heila.
Pysähdyspaikolla oli kerran vihkiseremonia
pastori vihki ja saatiin harmonia.*

Juhannusjuhlat ja vanhanajan markkinat ovat vaatineet aitoa

*juhla järjestelijän loistavaa taitoa.
On Lohjalla Kulttuuripalkinto myönnetty
ja ansiot kansanperinteen vaalijan tunnustettu.*

...

*Tänään saamme kansallispukuja tuulettaa
ja äitiämme Eilaa 80-vuotispäivänä kunnioittaa.*

Myös Tanhuviesti onnittelee vielä Eila Uleniusta juhlan johdosta!

Kuva: Eila Ulenius

”Kiitos! Eila 8 ja 0”

Ohjaajakoulutusta

Kansantanssin ohjaajakoulutuksen perusopintojen 2019 koulutusviikonloput ovat:

19.-20.1.

9.-10.2.

16.-17.3.

Kouluttajina ovat tanssinopettajat (amk) Paula Kettu ja Susanna Kivinen.

nuorisoseurat.fi/toiminta/tanssi/#tanssikalenteri

Koulutus on osa kansantanssijärjestöjen yhteistä koulutusta.

- **Folk goes musiikkiteatteri**
- Nyt syksyllä järjestetään ohjaajakoulutuksen teemakurssi: Folk goes musiikkiteatteri 24.-
- 25.11. Kouluttajana näyttelijä Annukka Waara. Kurssilla lähestytään kansantanssi -ja kansan-
- musiikkiesityksen tekemistä musiikkiteatterista ideoita ammentaen.
-
- Lisätietoja: [nuorisoseurat-arkisto.frodo.kehatieto.fi/uutiset ja tapahtumat/](https://nuorisoseurat-arkisto.frodo.kehatieto.fi/uutiset_ja_tapahtumat/tapahtumakalenteri/folk-goes-musiikkiteatteri)
- [tapahtumakalenteri/folk-goes-musiikkiteatteri](https://nuorisoseurat-arkisto.frodo.kehatieto.fi/uutiset_ja_tapahtumat/tapahtumakalenteri/folk-goes-musiikkiteatteri)
-

Hopusta KEKin uusi puheenjohtaja

Kansantanssin tutkija, FT Petri Hoppu valittiin yksimielisesti Kansanmusiikin ja Kansantanssin Edistämiskeskuksen puheenjohtajaksi 2019-2020. KEK on suomalaisten kansanmusiikki- ja kansantanssialan järjestöjen ja toimijoiden yhteinen kattojärjestö.

Tiesitkö, että...

SKY:n tanhujoukkue ei lähtenyt Berliinin olympialaisiin 1936, koska tytöt eivät olleet riittävän "arjalaisia" SNLL:lle, jolloin pojatkin kieltäytyivät matkasta.

Nordic Dance Helsinki

Nordic Dance on kaikille avoin osallistava tanssiklubisarja.

Nordic Dance -klubeilla opetellaan ja tanssitaan suomalaiseen ja muihin pohjoismaisiin traditioihin pohjautuvia tansseja elävän musiikin tahdissa. Aiempaa tanssikokemusta ei tarvita, mutta klubit soveltuvat myös tanssia pidempään harrastaneille.

Ilta rakentuu workshop-osiosta, jossa opetellaan erilaisia pari- ja muita sosiaalisia tansseja rennolla otteella ja tutkitaan tanssin ja musiikin yhteyttä pohjoismaisissa perinteissä. Workshopin jälkeen ilta jatkuu yhdessä tanssien Nordic Dance Helsinki House Bandin säestyksellä.

Lisätietoja: <https://fi-fi.facebook.com/nordicdancehelsinki/>

Sugrifest Tampereella 20.10. 2018

20.10.2018 klo 14-16, Kulttuuritalo Laikku, Keskustori, Tampere

Lokakuun tanssiklubi on osa Tampereen Sugrifest-tapahtumaa, jossa juhlistetaan suomensukuis-ten kansojen kieliä ja kulttuureja. Tanssiklubi koostuu niin musiikki- kuin tanssiesityksistä

14:00 - 14:30 Tampereen virolainen sekakuoro

14:30 - 15:00 Nganasanien Dentedie

15:00 - 15:30 Vingerpussid-kansantanssiryhmä

15:30 - 16:00 Unkarilaisia kansantansseja Béla Gazdaghin ohjaamana

16:00 - 17:00 Pelimannitanssit Niinirannan pelimannien soiton tahtiin

Musiikki ja tanssi sijoittuu Laikun 3. kerroksen musiikkisaliin, samaan aikaan Sugrifest-markkinat muualla talossa. Vapaa pääsy.

Ruhtinas tapasi Polokkarit

Polokkarit esiintyivät Monacon ruhtinas Albertille Oulussa University of the Arctic -kongressissa 4.9. Albert napsi innokkaasti kännykällään kuvia tanhuesityksestä.

Ulkoministeriö voisi ottaa oppia; kansantanssilla Suomi-imagoa rakentamaan!

Kuva: Annuli Perheentupa

Annuli ja Teemu Perheentupa

Sukujuhlat-Suguvastavundu Siilinjärvellä

Siilinjärven kesäjuhlat oli kasattu monesta tekijästä: kolmesta hynttyyt yhteen lyöneestä festivaalista; kansantanssista, kansanmusiikista ja kansallispuvuista; tiedosta, taidosta ja taiteesta. Kun lisänä olivat idyllinen savolaismaisema, upea kesäinen sää ja ahkerat talkoolaiset, lopputulos ei voinut olla kuin vertaansa vailla.

Tapahtuma oli Kansatanssinuorten Liiton, Karjalai-

sen Nuorisoliiton ja Suomalaisen Kansantanssin Ystävien virallinen kesäjuhla Sukujuhla, johon oli yhdistetty suomalais-ugrilaisten sukukansojen tapaaminen Suguvastavundu – ja joka toteutettiin yhteistyössä siilinjärveläisen Siilifolk-tapahtuman kanssa.

Sukujuhla-osio oli Karjalaisen Nuorisoliiton ja Kansantanssinuorten Liiton vastuulla ja Suomalaisen Kansantanssin Ystävät oli päävastuussa Suguvastavundu-tapaamisesta. Siilifolk-yhteistyökuvio tuli mukaan viimeiseksi, pisteenä iin päälle.

Ainakin kansantanssiväen oli Siilinjärvellä mahdoton erottaa eri osatekijöitä toistaan. Kaikki rullasi yhtenä isona kokonaisuutena eteenpäin Siilifolkin yleisön päästessä nauttimaan suomalaisesta ja sukukansojen kansantanssista ja kansantanssijoiden puolestaan saadessa nauttia tavallista tuhdimmasta kansanmusiikkitarjonnasta.

Helteistä hulinaa

Koska Siilinjärveltä ei löydy KN:n, KTNL:n tai SKY:n jäsenyhdistystä, kesäjuhlan käytännön järjestelyt

Kuva: Annuli Perheentupa

Kuva: Annuli Perheentupa

Kuva: Annuli Perheentupa

lankesivat melkoisen raskaasti Karjalaisen Nuorisoliiton toimiston, eli Hilu Toivonen-Alastalon ja Leena Rintalan hoidettaviksi. Työsarkaa oli sen verran, että täytyy vain ihmetellä, kuinka paljon toimistolla ehdittiin hoidella muita hommia ennen kesäjuhlia...

Suguvastavundu puolestaan oli pitkälti Seija Uleniuksen kokeneilla harteilla, onhan hän ollut järjestämässä tapahtumaa aikaisemminkin. Yhteydenpito venäläisiin ilman venäjänkielen taitoa on varmasti aikamoinen ponnistus.

Paikan päällä käytännön työt hoituivat pitkälti talkoolaisvoimin. Talkoolaisten löytäminen näytti aluksi epätoivoiselta. Kaikki lähialueiden käytettävissä olevat kansantanssijat olivat jo sitoutuneet Siilifolkin talkoolaisiksi. Ilmoittautumisajan loppuessa talkoolaisia olikin ilmoittautunut vain viisi henkeä, mutta juhlaan mennessä heitä oli kasassa sen verran, että kaikki tarpeelliset työt saatiin hoidettua.

Tapahtuma kesti koko viikon, mutta suurin osa ryhmistä saapui paikalle vasta torstaina tai perjantaina. Kolmen festivaalin yhteistyö merkitsi aikamoista riehaa työpajoja, kursseja, esityksiä, luentoja, konsertteja ja illanviettoja, mutta sopivasti sijoiteltuna niin, että ryhmille jäi väliin aina hiukan omaakin aikaa.

Jatkuvassa kolmenkymmenen asteen helteessä le-

potauot ja juomahetket olivatkin aina paikallaan, ja kesäjuhlien suosituin paikka lienee ollut majoitus-koulun viereinen uimaranta ja Siilinjärven samettisen vilpoisa vesi.

Kuva: Annuli Perheentupa

Kuva: Annuli Perheentupa

Karjalaiset vieraat

Eräs mieleenpainuvimmista kokemuksista tällä reissulla oli Petroskoilaisten Kulkusten suoritus kenttäohjelman aamuharjoituksissa. Kun haluttua taustanauhaa ei saatu kaiuttimista kuulumaan, nuorten tyttöjen ryhmä tanssi osionsa ilman säestystä. Empimättä, samassa yhteisessä tahdissa pysyen ja reippaan tempon säilyttäen koko muun kenttäväen ihailevien silmien alla. Esityksen lopuksi nauha vihdoinkin löytyi, ja neidot vetivät ohjelmansa uudestaan, samalla energialla, ilolla ja riemulla. Vaikka oltiin vielä aamun puolella, kentällä oli jo melkoisen helteistä, mikä teki suorituksesta vieläkin vaikuttavamman.

Suguvastavundun kautta tutustuimme myös muutamiin venäläisryhmiin, jotka harrastavat suomalaisia lauluja – sekä kansanlauluja että iskelmää. Lauluryhmien joukossa olivat myös

saamelaissiskokset Kuolan niemimaalta.

Pääosa Venäjältä tulleista vieraista oli kuitenkin kansantanssijoita; Gornitsan, Karjalan ja Kulkusten jäseniä. Kansantanssille tyypillisesti jokaisella ryhmällä oli oma tyykinsä. Kulkuset tanssivat vauhdikkaita ja vaativia koreografioita, Gornitsa elegantiksi ryhdistettyä perinteistä karjalaista kansantanssia ja

Kuva: Annuli Perheentupa

Kuva: Teemu Perheentupa

Karjala edellisen rahvaanomaisempaa versiota, jonka toivoisi meillä Suomessakin saavan lisää suosiota!.

Toimiva konsepti

Kolmen erityyppisen tapahtuman kohtaamisesta ei syntynyt yhteenlöymästä, vaan oikein mukava kansantanssitapahtuma, jossa oli aito ja vahva kesäjuhlan tuntu. Konsepti tuntui toimivan. Jatkossakin siis kannattaa harkita hynttyiden lyömistä yhteen mui-

den festivaalien kanssa, jos yhteisiä intressejä vaan löytyy.

Heinäkuun loppupuoli tosin ei välttämättä ole paras ajankohta. Nytkin se verotti etenkin lapsiryhmien osallistumista. Lisäksi mm. kenttäohjelmien tekijät sekä SKY:n ja KTNL:n puheenjohtajat olivat kaikki jo kauan ennen juhlan ajankohdan päättämistä varatuilla ulkomaanmatkoilla eivätkä siis päässet paikalle.

Kuva: Annuli Perheentupa

Kuva: Annuli Perheentupa

Kuva: Annuli Perheentupa

Kuva: Annuli Perheentupa

KTNL:n Vuoden ohjaajiksi 2018 valittiin Tuija Pirttikoski ja Minna Suokas-Ikonen

Helsingin pitäjän tanhuujat ja spelarit ry:stä.

Tuija ja Minna ovat toimineet yli kymmenen vuotta lasten ja nuorten ohjaajina. He ovat osallistuneet aktiivisesti KTNL:n toimintaan, kursseille ja koulutuksiin ja vieneet lapsi- ja nuorisoryhmiä osallistumaan jokavuotisiin kotimaisiin ja kansainvälisiin kesätapahtumiin.

Tanhuohjaajakurssin suorittaneet Minna ja Tuija ovat innolla, vastuuntuntoisesti ja iloisesti tarttuneet ohjaus- ja opetushaasteisiin erilaisissa isommissa ja pienimmissäkin tapahtumissa. He ovat

myös tehneet lapsille ja nuorille ohjelmia ja leikkittäneet lapsia sekä aikuisia useissa tapahtumissa, myös Nordlekissa.

Suuri haaste lasten ja nuorten ohjaajille ovat olleet harjoituksiin ilmoittautuneet monikulttuuriset lapset, joita on tullut Venäjältä, Virosta, Unkarista ja joinain syksyinä ilmaantui myös arabiaa puhuvia lapsia. Kaikkien lasten kielestä eivät ohjaajamme aina ymmärtäneet, mutta musiikin mukaan liikkumiseen ei tarvitsekaan kieltä.

Onnittelut Minnalle ja Tuijalle!

Kuva: Petri Kivinen

Annuli ja Teemu Perheentupa

Palasia Pispalan Sottiisista

Joka toinen vuosi järjestettävä Pispalan Sottiisi keräsi Tampereelle 13.-17.6. taas tuhatmäärin tanssijoita ja yleisöä konsertteihin, työpajoihin, tanssitupiin, illanviettoihin ja yleisötansseihin. Kotimaisten esiintyjien lisäksi Sottiisissa nähtiin kansainvälisiä ryhmiä Virossa, Venäjältä, Unkarista, Slovakiasta ja Yhdysvalloista. Valitettavasti Tanhuviestin toimitus ei päässyt kokemaan Pispalan Sottiisin tunnelmia kuin lauuantaina.

Pispalan Sottiisista oltiin viime vuonna yhteydessä Suomalaisen Kansantanssin Ystäviin, josko SKY olisi halukas lähtemään mukaan tapahtumaan. Yhteistyömuodoiksi sovittiin kansantanssikonsertin ja tanssitupamaisen illanvieton järjestäminen Pispalan Sottiisissa.

Ainahan Sottiisissa on ollut mukana myös SKY:n ryhmiä, mutta tällä kertaa kyseessä oli ihan kokonainen konsertti. SKY ryhtyi innokkaasti toimeen. Konsertin osalta näytti hyvältä, mutta illanvietto piti karsia, tällä kertaa, resurssien puutteen takia.

SKY:n hallituksessa päätettiin, että konsertissa ryh-

mät esittäisivät itsensä näköistä kansantanssia.

SKY:n edustusryhmiltä on ollut tapana edellyttää perinteistä ohjelmistoa esitettynä kansallispuvuissa. Mutta nyt tarkoituksena oli näyttää Sottiisin yleisölle, millaisia ryhmiä SKY:llä on ja millaista kansantanssia "pertsapuolella" tehdään.

Tanhupoliisin polkimet luiskaa

Samassa hengessä ehdotettiin konsertille pilke silmäkulmassa nimeksi Tanhupoliisin vapaapäivä, tarkoituksena suhtautua huumorilla tanhumaailman

kuviteltuihin jakolinjoihin. Sottiisin toimistossakin nimiehdotuksesta pidettiin kovasti, mutta loppupeleissä se oli sittenkin “liian hurja” järjestäjille. Tilalle tarjottiin Polkimet luiskaa. Mikäs siinä sitten, sillä mentiin.

Konsertissa esiintyivät Tampereen Työväenopiston Tanhuajien Torstai-ryhmä, Fikuleerista Raumalta kolme ryhmää; Frilla, Piiperot ja Mynsterit sekä helsinkiläinen Tanhu-Visa, joka sekä aloitti että lopetti konsertin.

Konsertin tunnelma oli hyvä ja yleisö tuntui pitävän näkemästään. Lavan takanakin asenne oli kannustava, ja ryhmät saivat kehuja järjestäjiltä. Juontajasta oli hauskaa, kun ryhmien taustat olivat työväenopistoissa ja raittiusseuroissa – kovin usein hän ei ollut päässyt moisia esittelemään.

Harmillisesti samaan aikaan SKY:n konsertin kanssa järjestettiin Elävän perinnön klinikka, johon moni perinteisen kansantanssin ystävä olisi kovin mielellään osallistunut. Olimme siis vain hengessä mukana.

Työ ja ilonpito

Lauantain ja koko Sottiisin päätapahtuma oli yli tuhannen eri-ikäisen tanssijan esittämä speaktaakkeli Työ ja ilonpito, joka esitettiin Tampereen Messu- ja Urheilukeskuksessa täydelle katsomolle. Tanssiteoksen teemana oli sovinto ja se teki huikean matkan historian pyörteisiin yhdistäen vuodet 1918 ja 2018.

Katsoja sai elää tanssijoiden mukana monenlaisissa

Kuva: Petri Kivinen

tunnelmissa; herkistä humoristisiin, arvokkaista ilotteleviin ja duunarimeiningistä yläluokkaiseen hienosteluun. Suistamon Sähkön elektrofolkin paja-vasara takoi tunnelmille arkaistis-modernia tahtiin.

Näiden joukko-ohjelmien parasta antia on se valtava yhteisöllisyyden tunne, joka niistä välittyy, niin tanssijoille kentällä kuin katsomoonkin. Oman ryhmän kanssa harjoiteltu osio liittyy muiden ryhmien osuuksiin ja lopputuloksena on hieno tunne kuulumisesta johonkin itseä suurempaan; kuulumisesta kansantanssijoiden joukkoon.

Pääsimme loppuillasta ihailemaan myös taitavien ulkomaalaisryhmien vauhdikkaita esityksiä. Valittavasti meidän piti irrottautua kotimatkalta ennen huutokatrillia ja pelimannitansseja, mutta olihan meillä jo takana varsin vauhdikas ja viihdyttävä Sottiisi-päivä.

Seuraavaa Pispalan Sottiisia voisi sitten kokea pidempäänkin kuin päivävieraana. Olisipa mukavaa, jos vuonna 2020, kun Pispalan Sottiisi viettää 50-vuotisjuhliaan, siellä olisi mukana koko suomalainen kansantanssiväki.

Kuva: Petri Kivinen

Paula Bergström

Paula ja Gaoukhar Falunissa

Lohjanseudun Tanhuujat ry:n sekä Kulttuuriyhdistys Saule ry:n jäseniä osallistui Ruotsin Falunissa heinäkuussa pidettyyn NORDLEK 2018:een. Ensi kertaa tapahtumaan osallistuneet Paula ja kazakstanilainen Gaoukhar muistelevat matkaansa.

Nordlek on pohjoismaisen kansantanssin ja -musiikin suur tapahtuma, joka järjestetään joka kolmas vuosi. Osallistujina ovat kaikki viisi Pohjoismaata sekä Färsaaret, Grönlanti ja Ahvenanmaa. Ulkopohjoismaalaisia osallistujia tulee Amerikoista, Australiasta ja eri puolilta Eurooppaa.

Osallistuin Nordlekiin nyt ensimmäistä kertaa, kuten myös ystäväni Gauoukhar Alimkhanova, joka lähti siskojensa Gulzhaukharin ja Shinarin kanssa matkaan, mutta mukana oli myös varsinaisia konkareita, jotka ovat osallistuneet yli kaksikymmentä kertaa.

Gauoukharille Suomalainen kansantanssi ja -musiikki ovat tuttuja omien lasten harrastusten myötä. Hänen poikansa olivat alle kouluikäisiä, kun he aloittivat harrastuksen lasten ryhmässä Nummi-Pusulan Tanhuujissa. Silloin hän matkusti ensimmäisen kerran lasten huoltajana nuorten kansantanssifestivaaliin Barnlekiin, joka järjestettiin Norjassa vuonna 2008. Aikuisten pohjoismaiseen kansantanssin ja kansanmusiikin festivaaliin Nordlekiin siskokset lähtivät edustamaan omaa maataan, Kazakstania, sekä tutustumaan muiden tansseihin.

Kuva: Paula Bergström

Uusia tuttavuuksia

"Tutustuimme uusiin ihmisiin, ja osallistuimme muiden pohjoismaiden kansantanssiopetuskursseihin," sanoo Gaoukhar Alimkhanova.

"Tykkäsin paljon färsaarelaisten kansantansseista ja laulutyylistä. Heidän tansseissaan ei ole säestystä, mutta tanssiessa kuuluu laulaa lauluja, jotka kertovat tarinoita luonnosta, rakkaudesta, sodasta, elämästä. Mielestäni, färsaarelaisten tanssit ovat liikkuttavia ja hyvin vaikuttavia."

"Grönlantilaiset näyttivät ulkonäöltään kazakstani-laisilta. He vuorostaan sanoivat, että me näytämme grönlantilaisilta. Meille syntyi heti ystävyys. Viikko Falunissa meni yhdessä silmänräpäyksessä. Se oli kerta kaikkiaan värikäs tapahtuma, moneen maan edustajat kansallispuvuissaan pukivat koristeellisesti kaupungin arjen katuja", kertoo Gauoukhar.

Falun tapahtumapaikkana

Majoitukset olivat eri puolilla Falunia, kouluilla luokahuoneissa lattiamajoituksena. Toki tarjolla oli hotellimajoitustakin, mutta parasta on se tunnelma, joka tulee, kun ollaan yhteismajoituksessa viikon verran.

Avajaiset pidettiin urheilustadionilla Lugnetissa ja tarkemmin Jalas-areenalla. Siis sisätiloissa, joten oli todella lämmin! Kaikki tapahtumat, esitykset, eri kansantanssien opetukset ja työpajat pidettiin Lugnetissa, eli vajaan 3 km päässä keskustasta. Onneksi viikon loppupuolella alkoivat bussit kulkea nonstopina majoitusten ja Lugnetin väliä, sillä helteinen sää vallitsi myös Falunissa.

Kävimme tutustumassa myös Carl Larsson -gårdeeniin Lilla Hyttinäsiin Sundbornissa. Nähtävää, koettavaa ja kuunneltavaa oli tarjolla niin runsaasti, että ei millään pystynyt osallistumaan kaikkeen mihin olisi halunnut.

Pukuloistoa

Joka puolella kaupunkia vastaan tuli kauniisiin ja värikkäisiin kansallispukuihin pukeutuneita ihmisiä. Ja piti hän sitä joskus jopa hieman vaivihkaa kokeilla, mistä aineesta puku olikaan tehty. Parhaiten kuitenkin jäivät mieleen grönlantilaiset, joilla oli todella kuumat oltavat paksuissa kansallispuvuissaan. Mutta kuinka iloisina he koko ajan esiintyivät!

Lauantaina osallistuimme kulkueeseen. Värikäs kansallispukuinen joukkomme kulki vajaan kolmen kilo-

metrin matkan

Falunin torilta
ylös Lugnetiin.

Sää suosi, aurinko paistoi ja oli tosi lämmin.

Sunnuntaina aamulla aloitimme kotimatkan, mutta monta kokemusta ja ihanaa hetkeä täytti mieleemme, ja siitä riittää muisteltavaa pitkäksi aikaa.

Kuva: Paula Bergström

Petri Hoppu

Aitoa ja aidompaa

Luin pitkästä aikaa uudelleen Regina Bendixin mainion kirjan *In Search of Authenticity* (1997). Siinä Bendix tuo oivalla tavalla esiin sen, kuinka aitous ja alkuperäisyys kuuluvat kiinteästi moderniin yhteiskuntaan. Haluamme aitoja tuotteita, aitoja elämyksiä, aitoja tunteita. Ehkä kaikkein voimakkaimmin "aitousintoilu" ilmenee niin sanotussa hipsterikulttuurissa, jossa se saa helposti suorastaan koomisia piirteitä ihmisten etsiessä aidompaa aitoutta kulttuurin monien kerrostumien alta.

Aitouskeskustelu kävi muutama vuosikymmen sitten kiivaana myös kansantanssipiireissä. Tuolloin esitettiin usein, että aitoudella tulisi olla selkeät kriteerit. Yleisenä teemana keskusteluissa oli, että tanssit muuttuivat kansantansseiksi eräänlaisen transformaatioprosessin kautta. Esimerkiksi tangon ja humpun asemaa pohdittiin tästä näkökulmasta. Olisiko kulunut riittävästi aikaa siitä, kun ne tulivat Suomeen ja olisivatko ne saaneet riittävästi paikallisia piirteitä, jotta niitä voitaisiin kutsua suomalaisiksi kansantansseiksi? Voisivatko diskotanssitkin muuttua joskus kansantansseiksi?

Tämänkaltainen keskustelu ei ollut uutta, vaan ruotsalainen kansantanssivaikuttaja Gustaf Karlson kirjoitti jo 1930-luvulla balettimestari Anders Selinderin Vingåkersdansista, että se oli vuosikymmenten aikana muuttunut kansantanssiksi, joka ilmentää Södermanlannin kaunista luontoa ja sen ihmisten aitoa olemusta. Karlsonin kommentti kuvaa hyvin, kuinka aitouskeskustelua käydään aina tietystä näkökulmasta, eikä "neutraalia" aitoutta ole olemassa. Objektiivisesti aitoa ei löydetä kansantanssista kuten

ei muualtakaan. Onko aitoudella sitten mitään merkitystä?

Yhden mielenkiintoisimmista näkökulmista tähän keskusteluun tuo Pirkko-Liisa Rausmaa kirjassaan *Ilokerä*. Pirkko-Liisa ei halunnut tehdä Ilokerästä perinteistä "ohjekirjaa", jossa tanssit ja leikit olisi selostettu yksiselitteisellä tavalla. Hänen mukaansa perinteen jäykistäminen yhteen muotoon sotii sen olemusta vastaan. Ilokerässä olennaista onkin, että perinne elää käytännöissä, jotka muotoutuvat toimijoiden mukaan. Perinnemateriaali on tärkeää, eivätkä sen muodot ja rakenteet ole yhdentekeviä, mutta perinne on luonteeltaan muuttuvaa, yhteisöllistä ja henkilökohtaista.

Kansantanssin kohdalla voidaankin sanoa, että aitous on tanssivissa ihmisissä ja yhteisöissä. Kansantanssin toimijat määrittävät kansantanssin sisällön yhteisöllisesti, ja keskustelu aitoudesta on olennaisempaa kuin aitouden "lopullinen" määrittely. Kansantanssijoilla on erilaisia näkemyksiä siitä, mitä on esimerkiksi perinteinen, sommiteltu tai nykykansantanssi. Määritelmät eivät ole sattumanvaraisia, vaan ne syntyvät ja muuttuvat yhteisten käytäntöjen ja puhetapojen kautta. Tutkijat voivat tarkastella näihin liittyviä ilmiöitä ja prosesseja, ja he voivat tuoda uusia näkökulmia tanssiin ja perinteeseen, mutta hekään eivät voi päättää, mikä on oikein tai väärin. Emme löydä aitoa kansantanssia, mutta voimme tavoitella aitoutta kansantanssissa, kansantanssiin upotumista, siihen perehtymistä ja siitä nauttimista. Keskustelu jatkuu!

Frillan tytöt

Europeade Viseussa 25.-29.7. Frillan silmin

Raumalaisen Fikuleeri ry:n Frilla-ryhmän tytöt kertovat Europeade-matkastaan Portugalin Viseuhun.

Ryhmämme Frilla lähti Europeadeen tapahtumaa edeltävänä torstaina. Olimme päättäneet lähteä Portugaliin jo pari vuotta aiemmin, joten yöpymispai-kassamme olisi oltava ainakin allas (- oli!). Valmis-timme reissua varten myös uudet esiintymisasut, kiilasarafaanit, joita viilattiin tietenkin vielä esiinty-mispäivänä.

Lissabonin kentällä meitä olivat odottamassa vuokra-autot, joiden koko mietitytti etukäteen; mahdu-taankohan matkalaukkuinemme? Noh, eivät ne nyt heittämällä menneet sisään, mutta kenenkään syli ei sentään laukuista täytynyt. Jatkoimme kentältä heti Portoon, missä sekä lomailimme että mistä kävimme vierailulla pohjoisempana Viana do Castelossa, jonne olimme saaneet kutsun paikalliselta kansantanssi-ryhmältä.

Maanantaina matkamme jatkui Viseuhun. Matkates-samme totesimme Portugalin luonnon olevan erilai-suudessaan kiehtova, se tarjosi silmänruokaa pitkien ajoreissujen aikana joskin edelliskesän runsaat met-säpalot olivat myös jättäneet jälkensä.

Viseun ihanuudet ja haasteet

Majapaikkamme Viseussa oli vuorilla noin 30 minu-

tin matkan päässä keskustasta. Altaalta oli huikaise-vat näkymät, emmekä pistäneet pahaksemme puu-tarhan antimia, joita saimme vapaasti käyttää. Tiistai-siis meni nautiskellessa.

Keskiviikkona alkoi itse tapahtuma. Lippulappuja ha-kiessamme totesimme päällekkäisbuukkaukset kenttäohjelmaharjoitusten ja esitysten kanssa. Opas osasi myös kertoa, että järjestäjillä oli ongelmia mm. ilmoittautuneiden talkoolaisten saapumisessa pai-kalle. Muitakin väärinkäsityksiä yms. oli taustalla, mutta meidän viihtyisyyttämme ne eivät laskeneet. Osaltaan siihen vaikutti ihana, tunnollinen ja avulias oppaamme, joka huolehti tarpeistamme suutari-käynneistä lähtien.

Torstaiamuna riensimme suomalaisten yhteishar-joituksiin Viseun urheilukentälle. Paikan päällä ta-pasimme samassa kuviossa tanssineet hurmaavat Pääskyt, joiden kanssa rämmittiin ohjelmaa läpi ar-vuutellen, kenen versio toteutuu avajaisissa.

Esiintymisten jännitystekijöitä

Avajaiset alkoivat eteläeurooppalaiseen tyyliin hie-man aikataulussa ilmoitetuttua myöhemmin, ja suo-malaisten vuoro esittää yhteisohjelma tuli vasta pit-

källe keskiyön jälkeen. Olimme hiukan huolissamme siitä, miten meitä säestävät Nastolan pikkupelimannit jaksaisivat aamuyölle, mutta hienoin soitoin ja kirkkain lauluäänin säestys meni. Myös itse tanssiosuus meni hyvin, vaikkakin jännitimme, miten muistaisimme sekä vuorot että hymyillä leveästi, kun tv-kamerat olivat aivan lavan edessä. Esityksen loppu sai yllättävän käänteä, kun kaiuttimet laitettiin pois päältä, eivätkä tanssijat kuulleet viimeisen osion musiikkia. Yleisöstä ehkä hauskin hetki suomalaisten ohjelmassa oli varmaankin se, kun tanssijat kirmasivat pois kentältä, muutama teki kuperkeikankin.

Oma pääesiintymisemme perjantaina meni hujauksessa, vaikka etukäteen mietitytti, miten 25 minuuttisen ohjelman Portugalin lämmössä jaksaa. Ehkä sen jaksoi siksi, että Portugalissa ei ollut niin lämmintä kuin normaalisti – se lämpö kun oli Suomessa! Yleisö oli hyvin mukana esityksessä. Erityisesti portugalilainen tanssi, jonka olimme opetelleet, tempaisi mukaansa.

Kulkueesta humppahyökkäykseen

Lauantain kulkue oli yksi matkan ”mansikoista”. Tuolle päivälle luvattiin korkeita lämpötiloja, joten järjestäjän puolesta oli sopivin välimatkoin järjestetty vesipisteitä.

Kuva: Sade Stål

Lauantai-illan päätti ryhmämme osalta humppa-hyökkäys. Illanvieron tiimellyksessä Hilu keräsi kaasaan Suomi-sakin, joka esitanssi viime kesän humpun. Ei voinut kuin hymyssä suin tanssia, koska ihmisten vellominen aukiolla samaan suuntaan oli niin hämmentävä näky. Selvästi näki monen olleen Turussa. Tästä olisi perinteeksi!

Sunnuntaina oli vuorossa pakkaamiset, käväisy päätösjuhlissa ja tunteikkaat hyvästelyt oppaamme kanssa. Maanantaina siis koitti yölento kotiin ja valmistautuminen parin päivän päässä olevalle Rauma-keikalle.

Mitä Portugalista jäi ainakin mainitsematta:

Tuhansia ajokilometrejä, joissa koettiin hauskoja hetkiä. Kuskeille se oli myös raskasta, koska portugalilainen liikennekulttuuri on aggressiivinen. Kartanlukijat olivat kultaakin arvokkaampia, koska kuskin piti keskittyä vain liikenteeseen. Liikenteestä kertoo ehkä myös se, että matkustajia jännitti serpentiiniteitäkin enemmän se, milloin joku paikallinen pamauttaa kylkeen omalla autolleen.

Pyrimme aina uudessa kohteessa tutustumaan myös paikalliseen ruokakulttuuriin, ja varsinkin herkut veivät kielen mennessään. Nyt ei viitata Europeade-ruokiin, jossa usein oli jelly-tyyppinen jälkiruoka. Turun Europeaden kouluruokaa tuli ikävä!

Ovien avautuminen sisäänpäin ja yleisten vesojen kannettomuus hämmensi, mutta onneksi ei tarvinnut kyykkyillä.

Avajaiset ja päätösjuhlat olivat aivan liian pitkiä.

Toki ne olisi voitu myös aloittaa huomattavasti aiemmin kuumuudesta huolimatta. Sääliksi kävi pieniä ihmisiä. Myös iltahäpeningit olivat kellonajoillaan meille liian myöhäisiä.

Esiintymisasumme sai paljon huomiota. Olihan se upeaa saada positiivista palautetta, vaikka vähän ihmetyttikin. Kiilarafaani upeimalla kankaalla mitä käsiinsä sai...Eikös niin tehty ennenkin?

Portossa käytetyt ”ylimääräiset” päivät tulivat tarpeeseen, sillä Viseussa riitti mielenkiintoista ohjelmaa. Eri tanssiesityksiä oli niin paljon, että kaikkiin ei pystynyt keskittymään halutulla tavalla. Aivan käsittämätöntä, miten erilaisia kansantanssiperinteitä Euroopasta löytyy!

Kokonaisuutena arvioiden lähtisimme Portugaliin uudestaan, ja toivottavasta meillä on monta Europeade -matkaa edessä.

Erään ensi kertaa mukana olleen tanssijan sanat muistuttivat, kuinka upean äärellä ollaan: ”Ikinä en ole kokenut vastaavaa. Oma esiintyminen jännitti hirveästi, mutta oli aivan huikeaa! Kulkue oli uskomaton kokemus myös, olimme kuin kuninkaallisia, kansa hurrasi.”

Matkamuisteloin,

Frilla, Fikuleeri ry

Riina Hosio

Vastuullista kirjeenvaihtoa

Kirjekaveria etsitään!

Kansantanssista kirjoittaminen on tärkeää

Tässä tuoreessa kolumnissa haluan käsitellä kansantanssiin liittyviä aiheita ja pohtia kansantanssin mahdollisuuksia ja merkityksiä noin ylipäätään. Sitä varten tarvitsen keskustelukumppanin.

Etsin siis tositarkoituksella itselleni julkista kirjekaveria. Ihan oikeasti. Homma menisi niin, että lähetän kirjeeni tämän kolumnin kautta, ja sinä, uusi kirjeystäväni, vastaat minulle jossain toisessa julkaisussa. Jos kukaan ei niin sanotusta ”ala mua”, niin kyllä minulta monologikin sujuu.

Oma toiveeni on, että kansantanssin ympärillä käytaisii entistä enemmän ja entistä syvempää keskustelua. Keskustelun tarkoitus ei ole suinkaan löytää yhtä ainoaa oikeaa vastausta, vaan pikemminkin saada itsensä kiinni jämähtäneistä ajatusmalleista ja nähdä tuoretta potentiaalia siellä, minne ei ole vielä huomannut katsoa. Sitä varten tarvitsen jonkun, jonka kanssa pallotella ajatuksia.

Minua kiinnostaisi kuulla, mitä mieltä sinä, uusi kirjekaverini, olet esimerkiksi...

...ripaskasta voiman ilmentämisen muotona

...ikuisesta pikkutuntien keskustelun aiheesta

”kansantanssin nykytila”

...tai vaikka unohdetuista tanhuista. Nämä ovat vain esimerkkejä!

Tarvittaessa voin väittää vastaan pelkästään vastaan väittämisen ilosta. Ethän sinäkään luule, että aiemmista mielipiteistä on pidettävä kynsin hampain kiinni? Takinkääntäminen on vain merkki ajattelusta. Väittely on parhaimmillaan kutkuttavaa ja jännittävää peliä, jossa oma ajattelu tuulettuu. Väitteen parissa pääsee harjoittamaan omia argumentointitaitojaan ja asettumaan myös itselle vieraseen rooliin.

Jos kiinnostuit julkisesta kirjekaveruudesta kanssani tai jos sinulla olisi ajatus, missä sinun kirjeesi minulle voitaisiin julkaista, niin ota yhteyttä osoitteeseen riina.hosio@gmail.com!

Kuva: Eila Peura

Eila Peura

Saarijärven kansallispuvua tarkistuttamassa

Saarijärvi-Seuran 70-vuotisjuhlissa 19.8. oli esillä Saarijärven kansallispukuhanke. Juhlallisuuksiin kuului mm. kirkossa vietetty kansanmusiikkimessu, jossa juhlakansa oli pukeutunut kansallis-, kansan- ja perinnepukuihin. Kolehdkinantajina toimivat mm. Saarijärven Kansantanssin Ystävät. Pääjuhlassa seurakuntatalolla seuran edustaja ja pukuhankkeen yhdyshenkilö Eila Peura esitteli Saarijärven naisen kansallispuvun tarkistamisen vaihteita vuosilta 2012–2018. Puvun syntyjuuret ovat kuitenkin syvemmällä.

50 vuotta sitten, vuonna 1968, Saarijärvi-Seura teki aloitteen ja kokosi oman pitäjän naisen kansallispuvun. Kansallispuvun tutkimus ja toteutus ei tuolloin ollut aivan yksiselitteinen ja tarkka. Puvusta otettiin käyttöön jo suunnitteluvaiheessa useita eri versioita.

Puvun lähtökohtana olivat 1800-luvun alkupuolella Saarijärvellä kudotut kangasnäytteet, jotka oli tallennettu Kansallismuseon edeltäjän kokoelmaan. Tätä esikuva-aineistoa käytettiin myös nykyisessä tarkistuksessa.

Puku julkistettiin jo samana vuonna ja niitä valmis-

tettiin sen hetkisen muodin mukaisesti; hameen pituus oli hieman polven alapuolelle.

Tarkistusprosessi käyntiin

Saarijärven kansallispukumalli tarkistettiin osittain v. 1982 Hannele Heikkisen opinnäytetyönä. Siinä selvitettiin puvun taustoja ja kankaita, kaavoja sekä valmistusohjeita muutettiin vastaamaan paremmin perinteisempiä kansallispuukujen valmistustapoja. Heikkisen tarkistuksen jälkeen pukuun tuli lisää eri vaihtoehtoja.

Selvityksen johtopäätöksenä kuitenkin oli, että Saa-

rijärven naisen kansallispuvu olisi aiheellista tarkistuttaa virallisesti Suomen käsityön museon / Suomen kansallispuvukeskuksen toimesta.

Työryhmä, kotiseutuneuvos Ilta Ikkala, käsityönopettaja Anni Talaskivi ja Saarijärvi-Seuran edustaja Eila Peura kokoontuivat tammikuussa 2012 Saarijärven museolla, jolloin päätettiin, että puvun tarkistamisen valmistelut aloitetaan.

Saman vuoden helmikuussa Saarijärvi-Seura jätti Suomen kansallispuvukeskukselle puvun tarkistuspyyntöä.

Asiantuntijat kasaan

Maaliskuussa 2012 perustettiin Saarijärvi-Seuran kansallispuvutoimikunta, jonka jäsenenä oli em. työryhmä. Toimikuntaa tuli myöhemmin täydentämään vielä Sari Perhonen-Pirttiniemi.

Kesäkuussa samana vuonna Kansallispuvuraati koontui Suomen käsityön museolla Taina Kankaan johdolla, ja esillä oli Saarijärven pukutarkistus. Raati

totesi puvun tarkistuksen olevan mahdollista ja tarpeellista. Tarkistuksessa puku palautettaisiin esikuva-aineistoon vastaavaksi materiaalien, ompelurakenteiden ja kaavoitusten osalta.

Puvulle nimettiin asiantuntijaksi museoneuvos Mariiina Perkko. Kansallispuvukonsultti Taina Kangas Suomen kansallispuvukeskuksesta koordinoi pukutarkistusta.

Ensimmäinen työryhmän yhteinen palaveri pidettiin 5.9.2012 Suomen käsityön museossa. Läsnä olivat myös kansallispuvukonsultti Taina Kangas ja kansallispuvuamanuenssi Marja Liisa Väisänen. Tilaisuudessa tutustuttiin Suomen käsityön museon kokoelmassa olevaan pukuaineistoon ja saarijärveläisten yksimielinen päätös oli, että kansallispuvun virallistamishanke viedään nyt loppuun.

Mallipuvut

Projekti käynnistyi ja tarkistusmenettelyyn liittyen Saarijärven naisen kansallispuvusta valmistetaan

Kuva: Eila Peura

hyväksytyillä mallipuvun valmistajilla kaksi mallipukua A ja B.

Mallipuvuista toinen (A) menee Suomen kansallispukekukoksen mallipukukokoelmaan ja toinen (B) jää Saarijärvi-Seuralle omaksi markkinointi- ja esittelykappaleeksi.

Puvulle laaditaan selkeät työohjeet sekä eri kokoihin sarjotut kaavat, jotta puku tulee olemaan asiakkaiden hankittavissa ja valmistettavissa Saarijärvellä.

Mallipukujen valmistushankkeessa olivat mukana: Tiina Lajunen Savonlinnan Pihlajalahdelta hankki ja värjäsi puvun langat, kutoi hame- ja röijykankaat sekä esiliinakankaat.

Minna Koskinen Lopen Sajaniemeltä ompeli hameet

ja röijyt, kutoi sukat sekä valmistaa teko-ohjeet ja kaavat.

Soja Murto-Hartikainen Imatralta valmisti hameet, esiliinat, paidat ja tykkimyssyt, kirjaili tykkipitsit sekä valmisti sidontanauhat.

Eila Siniluoto Rantasalmelta nypläsi tykkipitsit.

Johanna Rantalainen, kultaseppä Tampereelta, valmisti paidan paljinsoljet.

Kengät ovat Alemana Centeristä Jyväskylästä.

Pukukokonaisuuden hyväksyi 20.6.2018 Espoon WeeGeessä puvun sovitustilaisuudessa asiantuntija Mariliina Perkko ja esitti sen Kansallispukiraadin hyväksyttäväksi.

Pukuhanketta ovat rahoittaneet Leader Viisari, Keski

-Suomen rahasto, Saarijärven Kansantanssin Ystävät, Kyllikki Kauton perikunta ja Saarijärvi-Seura.

Maakunnallisesti merkittävä hanke

Keski-Suomesta on ollut vain kolme Kansallispukuraidin hyväksymää kansallispuhumallia (Keski-Suomi, Hankasalmi ja Kuhmoinen). Nyt on myös yksi pohjoisesta Keski-Suomesta, Saarijärveltä.

Saarijärven kansallispuvun tarkistamishanke on maakunnallisesti merkittävä. Tarkistamisen myötä

puvun käyttäjien määrän toivotaan lisääntyvän. Toivottavasti hanke lisää myös käsityö- ja tekstiiliperinteen kysyntää ja tarjontaa sekä lisääisi työtilaisuuksia paikkakunnan tekstiilikäsityöläisille ja myyjille.

Esitän Saarijärvi-Seuran puolesta lämpimät kiitokset kaikille hankkeessa mukana olleille.

Teitte loistavaa työtä!

Kuva: Eila Peura

Saarijärvi-Seuran 70-vuotisjuhlan yhteydessä Suomen Kotiseutuliitto myönsi Eila Peuralle kultaisen ansiomerkin tunnustuksena ansiokkaasta kotiseudun hyväksi tehdystä pitkäaikaisesta työstä. Onnittelut Eilalle!

Taina Kangas

Ajankohtaista Suomen Kansallispukukeskuksesta

POHJOISMAINEN KANSALLISPUKUSEMINAARI

Elokuun ensimmäisellä viikolla järjestetty Pohjoismainen kansallispukuseminaari, Nordisk Dragtseminar i Danmark – Strik i Nordiske Folkedragter, koosi yhteen eri Pohjoismaiden kansallispukualan asiantuntijoita. Seminaari on joka kolmas vuosi koontuva alan yhteinen foorumi, jossa jokainen osallistuva maa tuo esiin omaa kansallispukekulttuuriaan.

Viisipäiväisen seminaarin järjestäminen siirtyy vuorollaan kunkin Pohjoismaan hoidettavaksi. Tällä kertaa vetovastuu oli Tanskalla. Folkedans Danmarkin kutsun mukaisesti kokoonnuimme 6. – 10.8.2018 Tisvildelejessä sijaitsevaan Sankt Helenen lomakeskukseen. Seminaaripaikka sijaitsi Pohjois-Själlannissa merenrannalla, ja aluetta kutsutaankin Tanskan Rivieraksi.

Seminaariin voi osallistua joka maasta yhteensä 12

osallistujaa, paitsi Islannista kuusi. Kaikkiaan osallistujia on noin 60. Seminaarille nimetään aina teema, jonka aiheesta seminaarin luennot käsittelevät. Tällä kertaa teemaksi oli valittu neuleet kansan- ja kansallispuvuissa.

Suomen luennoilla FT Marketta Luutonen kertoi kirjovirkkauksesta kansan- ja kansallispuvuissamme. Kirjovirkkaustekniikalla on valmistettu erityisesti Korsnäsin villapaitojen virkattuja osuuksia. Koulutuspäällikkö Marjo Vainio kertoi omassa osuudessaan kansallispuvujen neulotuista osista, jotka puvuissamme ovat erilaisia asusteita, sukkia, käsineitä, päähineitä.

Seminaarissa näkemämme mukaan islantilaisilla, tanskalaisilla ja ruotsalaisilla on kansallispuvuissaan kauniita, ohuesta langasta neulottuja röijyjä. Islannissa neuleet ovat tummasävyisiä ja yksivärisiä, tanskalaisilla taas lämpimän punaisia, vihreitä ja sinisiä. Ruotsalaisissa röijyissä on esim. punaisesta verasta ommeltu miehustaosa, johon on yhdistetty punavihrein langoin neulotut kirjoneuleiset hihat.

Luentojen lisäksi ohjelmassa oli lyhyempiä esityksiä, speakers cornereita, joissa kerrottiin kansallispuvuihin liittyviä ajankohtaisia asioita esim. kirjaesittelyjä. Anna-Maija Bäckman esitteli Marketta Luutosen kanssa kirjoittamansa ja juuri ruotsiksi ilmestyneen teoksen Tröijor och andra plagg. Soja Murto puolestaan kertoi kansallispuvututkimus -tapahtumista.

Suomen kansallispukukeskus järjestää Jyväskylässä

Kuva: Taina Kangas

tammi-helmikuussa kaikille avoimen seurantaseminaarin, jossa jaetaan sanoin ja kuvin seminaariviikon antia, Suomen luennoitsijat esittävät omat luentonsa ja Kansallispukukeskus kertoo ajankohtaisista kansallispukuasioista. Seuraa tiedotusta nettisivuiltamme www.kansallispukukeskus.fi

KANSALLISPUKUNÄYTTELY SEINÄJOELLA

Viime vuonna suuren suosion saanut Suomalainen kansallispuku -näyttely tulee pienempimuotoisena kokonaisuutena esille Seinäjoelle. Suomen kansallispukukeskuksen kokoama näyttely rakennetaan Etelä-Pohjanmaan museon yläkertaan.

Tarkasteltavana ja ihailtavana on kansallispuukujen upeita yksityiskohtia, niiden valmistustapoja sekä tietysti itse pukuja.

Näyttely on esillä 17.10.2018 – 6.1.2019.

Näyttelyt Suomen kansallispukukeskuksen Kujalla:

6.4. – 11.11.2018 Suomen kansallispukukeskuksen kokoelmiin lahjoitettuja kansallispukuja.

Suomen kansallispukukeskukselle lahjoitetuista puvuista koostuva näyttely Suomen käsityön museon Kujalla kertoo omaa tarinaansa kansallispuukujen muutoksista menneinä vuosina. Helmojen pituudet ja runsaudet, materiaalit ja mittasuhteet ovat vaihdelleet niin käyttäjien kuin vuosikymmentenkin välillä. Kukin puku on oman aikakautensa tuote, jossa näkyy tekijän oma kädenjälki.

16.11.2018 – 5.5.2019 Uudenkarheita kansallispukuja

Näyttely esittelee uusimpia Kansallispukuraadin hyväksymiä kansallispukumalleja. Mukana on sekä perinnepohjaisuudeltaan tarkistettuja että uutena koottuna pukumalleja.

Kuva: Teemu Perheentupa

Annuli Perheentupa

Kansallispukepromenadi Esplanadilla

Kansallispukeja tuuleteltiin tänäkin vuonna ahkerasti eri puolilla Suomea. Tanhuviestin toimitus osallistui Kalevalaisten Naisten Liiton järjestämään Helsingin tuuletukseen 5.8. Espan puistossa. Tilaisuudessa oli mukava tunnelma; tuttuja ja vieraita jututettiin innokkaasti. Pitkänomainen kapea puisto loi catwalkmaiset puitteet eri aikakausien pukujen ja kansallispukeihanteiden esittelylle. Kaikille helman pituuksille ja asustevalinnoille oli Espalla tilaa. Tuuletukseen osallistui ilahduttavan paljon miehiä ja nuoria. Olipa paikalla myös ensimmäistä kertaa vanhassa perintöpuvussa ulos uskaltautuneita. Tuuletuksesta tietämättömät ohikulkijat tulivat kyselemään tapahtumasta ja puvuista ja moni tuumasi, että voisi itsekin osallistua ensi vuonna. Niin se kansallispukekärpänen puree!

Kuva: Teemu Perheentupa

Vasemmalla: Neiti Valkealan ja rouva Akaan kansallispuvussa.

Ylävasemmalla: Upea Maksamaan / Maxmon puku on itse tehty — aina säämiskähousujen hirvennahnan parkitsemista myöten.

Yläoikealla: Feresien lisäksi kuvassa vasemmalta Tuuterin, Tyrvään seudun ja Kurkijoen kansallispuvut.

Alaoikealla: Kaksi eri aikakauden Puulaveden pukua, esiliinalla ja ilman, sekä Sulkavan puku

Kuva: Teemu Perheentupa

Kuva: Teemu Perheentupa

Kuva: Teemu Perheentupa

Yllä: Hollolan, Sääksmäen arki-, Koiviston ja Kurkijoen puvut. Alla: Yksityiskohta Laitilan puvusta.

Kuva: Teemu Perheentupa

Koonnut: Teemu Perheentupa

Kaustinen ja kansantanssi

Kaustinen tarjosi tänäkin vuonna kansantanssin ystävälle paljon nähtävää ja koettavaa. Konserteissa esiintyi yli 40 kansantanssiryhmää, ja tarjolla oli tanssitupia, tanssiworkshoppeja, tanssituokioita, yleisötansseja, huutokatrillia, Iltavilliä, Siltatanssit + Owla! Sosiaalinen kansantanssi tanssijamiworkshopit

Kaustisen kansanmusiikkijuhlien tämän vuoden maakuntateema Lappi esittäytyi festivaalilla monipuolisena musiikki- ja tanssikattauksena.

Kansantanssitoiminta on Lapissa perinteisesti ollut hyvin aktiivista. Kaustisella olivat mukana Sodankylästä Jutarinki ja Rovaniemeltä Siepakat, joka on valittu tänä vuonna Pispalan Sottiisin Vuoden kansantanssiyhtyeeksi sekä Tanssiteatteri Rimpparemmi, joka toi Kaustiselle koko perheelle suunnatun teoksen Liikenteessä. Rimpparemmen muusikot esiintyivät myös muissa kokoonpanoissa.

Ritvalan helkajuhlakulkueen vierailu

Elävä perintö oli yksi Kaustisen kansanmusiikkijuhlienkin teemoista tänä vuonna. Käsitteenä elävä perintö kattaa hyvin laajan alueen lumileikeistä runonlauluun. Kaustislainen viulunsoittoperinne on ehdolla Unescon aineettoman kulttuuriperinnön listalle yhdeksi ensimmäisistä suomalaiskohteista. Kausti-

sella tuodaan esille myös muuta mielenkiintoisia kulttuuriperintöä. Yksi ainutlaatuisimmista tapahtumista festivaalilla oli Ritvalan helkajuhlan vierailu.

Helkajuhlaa vietetään vuosittain helluntaina Sääksmäen Ritvalan kylässä, joka kuuluu nykyään Valkeakoskeen. Juhlaa on vietetty jo ammoisista ajoista, mutta nykymuodossaan se on jatkunut vuodesta 1904. Helkajuhlissa naimattomat neidot muodostavat kulkueen laulaen kalevalamittaisia helkavirsiä, minkä jälkeen vietetään kyläjuhlaa ulkoilmassa tanssi- ja musiikkiesityksineen.

– Helpoiten perinteeseen pääsee mukaan syntymällä näille seuduille, kertoo perinteeseen syvällisesti perehtynyt filosofian tohtori Leena Valkeapää.

Helkajuhlan kulkueeseen osallistuvat vain naimattomat naiset, mutta osallistumista ei organisoida millään tavalla, kulkueeseen ei esimerkiksi ilmoitauduta ennakoon.

– Naiset määrittelevät itse sen, kuinka kauan ovat

kulkueessa mukana. Itse kannustan vanhempiakin naisia mukaan, rohkeus ja äänenvarmuus tulevat vasta iän myötä ja helkavirsiä lauletaan ulkoilmassa. Mutta kukaan ei tule ulkopuolelta määrittelemään sitä, saako olla mukana vai ei, jos vaikka seurustelee tai on avoliitossa.

Helkajuhlaperinteen esitleminen oman kontekstin ulkopuolella on hyvin poikkeuksellinen tapahtuma. – Tuntuu hienolta ja jännittävältä tulla Kaustiselle. Yleensä Ritvalasta ei lähdetä muualle – helkavirsiä lauletaan helluntaina, niitä ei kierretä esittämässä.

Kaustislaista kattausta

Kaustislainen perinne ja kulttuuri näkyvät joka vuosi vahvasti Kaustisen kansanmusiikkijuhlien ohjelmistossa. Onhan Kaustisella mistä ottaa: pelimanneja, laulajia, näyttelijöitä ja kansantanssijoita riittää omasta takaa. Tanssiryhmiä on kymmenen, niissä on noin 180 eri ikäistä tanssijaa.

Kaustisen Nuorisoseuran Ottosten kansantanssiryhmät esiintyivät torstaina omalla esityksellään Keskipohjanmaa-areenalla. Mukana olivat Ottosten 180 tanssijaa ja soittajaa aina viisivuotiaista MiniOttosista Ottosten nuoriin aikuisiin. Konsertissa nähtiin sekä perinteestä kumpuavia laululeikkejä ja tanssiteoksia että uusia ohjelmia.

Ottoset esittivät muun muassa teoksen Älä sulje silmiäsi, joka käsittelee kiusaamista ja yksinäisyyttä. Esitys kannustaa meitä havainnoimaan muut ympärilämme ja olemaan ystävä yksinäiselle.

– Idea vakavamielisemmän tanssiteoksen valmistamisesta sai alkunsa kansantanssikatselmuksessa pa-

rin vuoden takaa, jolloin katselmusraati toivoi myös vakavien aiheiden käsittelyä tanssin keinoin, kertoo ryhmän ohjaja ja koreografi Saija Varila.

Kuunnellessaan eräänä kesäiltana Friggin kappaletta Return from Helsinki koreografian palasia alkoi loksahtella paikoilleen.

– Ajattelin, että olisi hienoa tehdä tähän musiikkiin vähän erilainen teos. Musiikin inspiroimana halusin myös haastaa Ottosten nuoret naiset tarttumaan ilmaisullisesti vaatimaan ja surumieliseen aiheeseen. Kaustisen Nuorisoseuran tanssiryhmiä säestävät pelimanniyhtyeet Häävi ja Häly sekä Pelivanhemmat, joka perustettiin nuorimpien MiniOttoset2-tanssijoiden säestysryhmäksi.

– Pelivanhemmat oli tavallaan helppo koota, sillä tanssijoiden vanhemmissa oli paljon soittajia, kertoo ryhmän jäsen Vuokko Korva.

Ja kun pelimanneja tarvitaan säestykseen jatkossakin, Korva rohkaisee muitakin vanhempia tulemaan toimintaan mukaan.

– Tällä tavalla voi musiikinharrastamisen aloittaa ikäänkuin uudelleen, jos vaikka siihen elämän myötä on tullut taukoa.

Lisäksi lasten ja vanhempien välisen yhdessä harrastamisen Korva näkee antoisana:

– Säestysryhmässä soittaminen avaa uusia mahdollisuuksia tehdä musiikkia ja sitoutua musiikkiharrastukseen.

Yökatrillin vetäjäksi Petri Kauppinen

Legendaarisen Kaustisen yökatrillin vetäjä Antti Savilampi veti torstaina katrillin viimeistä kertaa JPP:n säestyksellä. Vuodesta 1982 konseptia ohjannut Sa-

vilampi luovutti nyt valtikan tunteellisesti seuraavalle. Yökatrillin vetäjänä jatkaa tanssija-koreografi-tanssinopettaja Petri Kauppinen.

– Koko ajan ja kaikissa käännteissä Antti on kursailematta antanut parastaan eli jakanut kansantanssin hiljaista tietoa ja käsityötaitoa kaikkien nautittavaksi ja opiksi, Kauppinen kommentoi. Positiivisella olemuksellaan hän on viitoittanut tietä eteenpäin – ja useasti sanonut, että perinne elää meissä eikä menneisyydessä.

– Tämä katkeamaton huutokatrilliperinne on huikea

osoitus kansantanssitaiteesta, Kauppinen kiittää oppi-isäänsä. Antti on tehnyt osallistumisesta, yhdessä tekemisestä ja osallistamisesta taidetta.

Viime vuoden uutuuksia, Iltavilli-tanssitilaisuuksia, sai tänä vuonna jatkoa Kauppisen johdolla. Musiikista vastasi Maria Reikko & Best Case Scenario Band, yksi vuoden showcase-yhtyeistä.

Kuva: Risto Savolainen

Ympyrän neliöimisestä

Otetaanpa joukko ihmisiä ja pyydetään heitä muodostamaan kaksi jonoa. Jos ensimmäisen puolen minuutin aikana ei tapahdu mitään erityisempää liikettä, kyseessä lienee kansantanssiryhmä. Jos lopulta, pienen painostuksen jälkeen, syntyy kaarentapainen, kyseessä on ehdottomasti kokenut joukko kansantanssijoita, joille ryhmittäminen kaareen on aina luonnollisin ratkaisu. Paitsi jos heitä pyydetään järjestymään kaareen. Tällöin syntyy yleensä diagonaali.

Jos päättäväinen jonohenkinen ihminen nyt toistaa hiukan painokkaammin kehotuksen siirtyä kahteen jonoon, tuloksena on kerkeästi kolme jonoa ja yksi pienempi ympyrä, jossa käydään keskustelua jonon ja rivin erosta ja siitä, miten tähän eroon tulisi suhtautua.

Pienen järjestelyn ja määrätietoisien kehottamisen tuloksena muodostuu ensin yksi jono, josta kuuluu sihahtelua ja kivahtelua, sitten jono jakaantuu hetken ajaksi peräti neljäksi jonoksi, jotka lopulta yhtyvät kahdeksi jonoksi. Kerrassaan mainio suoritus!

Otetaanpa sama joukko ihmisiä, ja lähetetään heidät vaikkapa ruokailemaan kesäjuhlien syöttölinjoille. Täysin sulavasti ja törmäilemättä tämä joukko jakaantuu kahdeksi jonoksi.

Tästä voidaan havaita, että suomalainen kansantanssi on lähtökohtaisesti vaikeata. Otetaanpa toiseksi

esimerkiksi vaikkapa pyöreä piiri — sen muodostaminen on suhteellisen helppoa, mikäli joukko ei ole tavattoman suuri. Yli kuusi henkeä saattaa tuottaa jo vaikeuksia, ja neljällä kyseessä on usein neliö — paitsi jos tarkoituksena on muodostaa neliö, kumma kyllä. Tällöin piiri onnistuu neljälläkin henkilöllä.

Sikäli mikäli piiri on saatu aikaiseksi, ja se on muodoltaan suhteellisen pyöreä, voidaan lisätä vaikeusastetta. Keskivertohenkilö, joka siis pysyy pystyssä suuremmista ongelmista, osaa sekä kääntyä ympäri paikallaan, että seurata toista ihmistä. Ja kyllä, ympäri tarkoittaa, että nenä on käännyksen jälkeen eri suuntaan kuin ennen käännystä. Joten älkää kääntykö koko kierrosta siellä toisessa jonossa, olkaapa hyvät!

Siis otetaan piiri kiinni, ja sitten otteen irrottaen jokin kääntyy paikoillaan ympäri. Ei ole piiri enää, vaikka pitäisi. Tai otetaan piiri kiinni ja kävellään vastapäivään — siihen toiseen vastapäivään. Kyllä, vasemmalle. Aivan, vasen jalka ensin — kahdeksan askelta. Ei ole piiriä enää, on soikio tahi päärynä.

Mikäli tuntee itsensä vallattomaksi, voi yrittää yhdistää kaksi edellä mainittua liikettä. Jos väkeä on kuitenkin enemmän, niin on ehkä parempi pyytää heitä jakautumaan kahteen piiriin.

Tai ehkä ei sittenkään...

Kuva: Annuli Perheentupa

Annuli Perheentupa Tanssi vieköön!

Kansantanssijärjestöt osallistuivat elokuussa Tanssi vieköön! -messuille Helsingin Messukeskuksessa, missä eri tanssilajit esittäytyivät niin messuosastoilla, työpajoissa, esityksissä kuin monenlaisissa kilpailussakin.

Kansantanssin messuosasto oli Kansanmusiikin ja Kansantanssin Edistämiskeskuksen nimissä, ja sitä pyörittivät eri järjestöjen työntekijät ja vapaaehtoiset yhtenä tiiminä. Osastomme sijaitsi Suomen Suurimman Tanssilattian vieressä, ja sen vetonaulana oli Suomen pienin tanssilattia, jolla kävi pyörähtämässä, askeltamassa tai poseeraamassa monennäköistä tanssin harrastajaa. Korotettu tanssilattia toimi myös mainiosti laskutilana tai istuimena.

Osastolla jaettiin materiaalia kansantanssista, kansantanssijärjestöistä ja tulevista alan tapahtumista. Maaperä ei ehkä ollut otollisinta rekrytoimiselle siinä mielessä, että suurin osa yleisöstä tuntui olevan paikalla edustamassa omaa tanssilajiaan, joko harrastajana tai ammattilaisena. Mutta paalutettiinpa han omaa tonttiamme tanssin laajalla kentällä.

Tanssipajoja pitivät Heidi Palmu, Pääkaupungin Karjalaisten Nuorten Jenga-ryhmä sekä Riina Hosio, jo-

ka veti myös huutokatrillin. Esityksin kansantanssia edustivat Mattien ja Maijojen Juniorit, Danskompasen, Troppu, Seurasaaren kansantanssijat & Lieke, Tikki, Jenga ja Rutistus.

Talent Night -kilpailuun esiraati oli valinnut videoiden perusteella Oulun ammattikorkeakoulun opiskelijoiden Miesten vuoron ja Motoran Pelmakat.

Sekä humoristinen Miesten vuoro että Pelmakoiden

vauhdikas esitys saivat yleisön äänekkään kannustuksen ja ansaitsivat raivoisat aplodit. Pelmakat vetosi myös tuomaristoon siinä määrin, että ryhmä voitti 1000 €:n stipendin, kun tuomariston jäsen Merja Satulehto piti heidän esitystään parhaimpana.

Pelmakoiden esityksen jälkeen ulos purkautuvan yleisön joukosta kuului hämmästynyt kommentti:

- Vau, en tiennyt, että kansantanssi on noin mahtava laji!

Jälleen kerran nähtiin, kuinka kansantanssi pääsi yllättämään positiivisesti ihmisen, joka altistui sille ensimmäistä kertaa. Meillä on vielä paljon työsarkaa, jotta kansa saadaan altistettua omalle tanssilleen. Meillä on käsissämme varsinainen aarre. Ei

Kuva: Eevi-Miettinen

Kuva: Annuli Perheentupa

Riia Niemelä

Kansantanssin kääntöpiiri 2018

Kansantanssin kääntöpiiri on Suomen Nuorisoseurojen valtakunnallinen tanssitoimijoiden tapaaminen. Kahden päivän mittaisessa seminaarissa osallistujat vaihtavat ajatuksia ja kehittävät Nuorisoseurojen tanssitoimintaa. Kääntöpiirissä viestitään myös ajankohtaisista tanssiasioista kentälle.

Kääntöpiirityöskentelyn ydinajatus on siinä, ettei kukaan pysty kehittämään kansantanssia yksin vaan koko kenttä harrastajista ammattilaisiin ja paikallisaktiiveista kansantanssijärjestöjen työntekijöihin tarvitaan siihen mukaan.

Osallistujia oli parikymmentä. Pääasiassa osallistujat ovat edustajia ja tanssiin oman työnsä kautta liittyviä Nuorisoseurojen työntekijöitä. Suomen Nuorisoseurat kustantaa jokaiselta toiminta-alueelta 1-2 edustajaa, joiden tehtävä on saattaa kuuluviin oman alueensa terveiset. Riippuen kunkin vuoden teemoista mukana on ollut myös muita, esim. ammattikoulutuksen edustajia. Täällä kertaa mukaan oli kutsuttu Riina Hosio KEK:n ja Tanssin tiedotuskeskuksen hallituksen jäsenenä sekä Tanssin Talon lähettiläänä.

Kansantanssin kääntöpiirin kautta saadaan kuuluviin erilaisten alueiden toimijoiden ajatukset ja tarpeet. Kääntöpiiriläiset kehittävät yhdessä merkittäviä tanssin valtakunnallisia palveluita kuten koulutuksia, tapahtumia ja viestintää. Toisaalta

sieltä saa myös ajatuksia ja työkaluja paikallisen toiminnan eteenpäin viemiseen. Leikillisesti voisi kai sanoa, että kääntöpiiri on ”kansantanssimailman parannusta”. Onkin aina hienoa kääntöpiirillä huomata, kuinka paljon osaamista ja heittäytymistä meillä tässä kansantanssimailmassa on! Yhdessä voidaan saada aikaan tosi isoja juttuja. Siinä onkin koko kääntöpiirin ydin.

Tänä vuonna syvensimme edellisen vuoden teemoja kansantanssin näkyvyyttä ja Suomen Nuorisoseurojen tanssitoiminnan arvoja. Perehdyimme viestinnän työkaluihin ja siihen, millaisiin asioihin kannattaa kiinnittää viestinnässä huomiota. Harjoitte-

Kuva: Pirtta Laiho

limme käytännössä viestintäsuunnitelman tekoa ja ideoimme erilaisille kohderyhmille some-kampanjoita. Ensi vuonna yhä useampi suomalainen törmää jollain tavalla jonkin viestimen kautta kansantanssiin ja pääsee myös kokemaan itse, millaista se on.

Arvoista keskityimme erityisesti yhdenvertaisuuteen, josta meillä oli alustamassa Folklandian häirintäyhdyshenkilöinä toimineet Marika Raitanen ja Lennu Yläneva. Pohdimme ryhmissä erilaisia yhdenvertaisuuden toteutumisen haasteita kuten vammaisten lasten mahdollisuutta osallistua kansantanssitoimintaan, sukupuolten välistä tasa-arvoa ja harrastaja-ohjaajien arvostusta. Lisäksi pääsimme

maistelemaan ensi kesän Kalenoiden teematanssia. Nauru vaan raikasi, kun laulettiin: ”Se meidän voima on, et yksikään ei samanlainen oo!” .

Kuva: Pirtta Laiho

Esko Kannusmäki

Kansantanssia kirjallisuudessa 29

He liittävät kätensä ylhäällä yhteen, ensimmäinen kuvio, sitten nostavat ne päänsä yläpuolelle kuin katoksi, sitten kavaljeerin toinen käsi kiertyy Sophien kaarevalle vyötärölle, toinen kuvio, kunnes heidän käsivartensa ovat vastakkain ja kavaljeeri ottaa askelen eteenpäin kuin maaperää tunnustellen ja Sophie perääntyy kuin sanoen ”odota”, kolmas kuvio, mutta yhtäkkiä hän antaa luvan, muutama hiussuortuva irtoaa, ja vetää jalkansa yhteen odottaen että kavaljeeri kumartuu eteenpäin ja vie, miten vaikeaa, Hans ajatteli, kuka tuollaista muka osaa? Vie hänen toisen kätensä olalleen ja toisen lantioilleen, neljäs kuvio, noin, niin syvään kumartuneena, että näkee nyt melkein Sophien jalat, melkein sykkäyksessä, ja on hetken tämän vallassa, lousussa tytön selän takana, ainakin niin kauan kuin on kumarassa, viides kuvio, mutta nyt hän nousee, miten Sophie teki sen? Hans ajatteli, mihin hän käsivarret pani? Ja piirtää kauniin ympyrän kiertämällä käsivartensa Sophien käsivarteen niin, että he sei-

sovat jälleen toisiaan vastapäätä, ja vaihtavat käsiään kuin rakastavaiset, jotka kilistävät maljaa käsivarret yhteen punoutuneina, sinun maljasi on minun ja minun maljani on sinun (Hans puristi omaansa hermostuneena), kunnes he ovat lopultakin, kuudes kuvio, tanssineet koko kierroksen ja piiri on valmis, ja kavaljeeri kiertää kätensä Sophien kaulan ympäri ja koskettaa hänen kainalolaan (Se kosketi kainaloa! Tuo sika koskee Sophieta!) ja Sophie kääntää kengänkorkonsa taaksepäin samaan aikaan, kun hänen kavaljeerinsa ottaa askelen eteenpäin, ja jää seisomaan liikkumatta paikalleen, ylpeänä ja tasapainossa, kengänkärki kiinni Apollon salin kirotsussa tanssilattiassa: Sophie on juuri tanssinut allemanden jonkun miehen kanssa, jota Hans ei tuntenut.

*Andrés Neuman:
Vuosisadan matkustaja,
suom. Tarja Härkönen*

Sirpa Lahti

Teema 2019 ja FolkForum

*Kansanmusiikin Edistämiskeskuksen vuoden 2019 teema on **Maailmalla – kansainvälisyys kansanmusiikissa ja kansantanssissa.***

Suomalainen kansanmusiikki ja kansantanssi ovat jo lähtökohdiltaan kansainvälisiä: *”Yleensä perinteestä ajatellaan, että mitä vanhempaa, sen suomalaisempaa. Lainattu on epäsuomalaista. Tosiasiassa asia on päinvastoin: mitä vanhempaa, sen kansainvälisempää”*, toteaa **Heikki Laitinen** kirjassaan *Iski sieluihin* salama.

Vuoden 2019 teema rohkaisee alan toimijoita pohtimaan kansainvälisyyttä sen monissa merkityksissä. Se voi tarkoittaa omassa toiminnassa kansainvälisten kontaktien etsimistä, kulttuurista moninaisuuden tarkastelua tai yllirajaista verkostoitumista. Tanssiryhmät Eurooppaan! Festareille lisää ulkomaisia vieraita! Maailmanmusiikkia ja elävää perintöä! Harrastajat verkostoituvat! Suomen kulttuurien laaja kirjo esille! Ulkomaankiertueita yhtyeille!

Vuosi 2019 tarjoaa kentälle erinomaisen mahdollisuuden esitellä osaamistaan, kun kansan- ja maailmanmusiikin merkittävin kansainvälinen ammattilaistapahtuma ja showcase-festivaali WOMEX (World Music Expo) saapuu Tampereelle lokakuussa.

Tulevaisuuden megatrendeistä vahvimpia on kansainvälisten kontaktien, instituutioiden ja foorumeiden lisääntyminen. Kansanmusiikin ja kansantanssin ala kohtaa tämän kehityksen avoimin mielin ja innosta kihisten!

FolkForum 11.1 . 2019

Tervetuloa jo perinteeksi muodostuneeseen **FolkForum** -seminaariin perjantaina 11.1.2019 klo 12-15

FolkForum on osa suurempaa ”Yhdessä folkin aallonharjalla!” tapahtumien kokonaisuutta, johon kuuluvat to 10.1. Etnogaala Tavastialla, pe 11.- la 12.1. Folklandia Silja Europalla ja la 12.1. jatkot ravintola Kaisaniemessä.

FolkForum pidetään Agorassa, Sibelius-Akatemian pohjakerroksessa, Musiikkitalossa.

Luentoja lisäksi kansantanssin viennin edistämisen tulevaisuus -paneelikeskustelu. Keskustelun osallistujat päivitetään tapahtuman kotisivulle lokakuun 2018 aikana.

Teemu Perheentupa

Tanhuviestin kuusi vuosikymmentä osa 3

Tanhuviesti täyttää tänä vuonna 60 vuotta. Juhlavuoden juttusarjassa käymme lehden historiaa läpi noin 15 vuoden pätkissä. Kolmas osa kattaa vuodet 1989-2003.

Tanhuviestin neljäs vuosikymmen lähti käyntiin uudistumisen merkeissä. Päätoimittajana jatkoi Simo Sällilä. Vuoden 1989 ensimmäinen numero esitteli upouuden logon.

Samassa numerossa avattiin myös havaijilaisen kansantanssin salaisuuksia ja palattiin edellisvuoden lopussa Turussa pidettyyn kansantanssin kokeilu- ja koulutustilaisuuteen, jonka aiheena oli tanssidraama ja kansantanssi. Jonkinlainen lopputulema oli, että yleisö piti enemmän perinteisemmästä kansantanssista, kun kansantanssijat puolestaan kaipasivat enemmän juonellisuutta ja draaman kaarta esityksiin. Useat kommentoijat olivat sitä mieltä, että kansantanssissa pitäisi olla kansanomaista rosoisuutta, jota tilaisuuden koreografioidussa esityksessä oli monien mielestä enemmän kuin perinteisissä.

Seuraavassa numerossa herätettiin siihen, että Neuvostoliitossa olivat isot voimat liikkeellä, ja aivan uusia kulttuurivaihtomahdollisuuksia oli avautumassa Baltian maiden kanssa. Runsaan virolaissyönnön lisäksi lehti keskittyi kesäjuhlaan, Hyvinkään Hoijakkaan.

Vuoden viimeisessä numerossa Turun Kansantanssin Ystävät vietti 20-vuotisjuhliiaan, ja Tanskan kansantanssijärjestö 60-vuotistaivaltaan. Samassa lehdessä juhlittiin myös Anna Toivosen 60-vuotista kansantanssitaivalta. Puvustotoimikunta kävi tutustumassa Helmi Vuorelma Oy:n toimintaan ja keskustelemassa kansallispukuharrastuksesta. Lehti myös kehui kovasti Timo Hukkasen julkaisemaan C-kasettikokoelmaa, joka käsitti säestyksen kaikkiin Tanhuvakan 242:n tanssiin.

1990: Baltia aukeaa

90-luvulle tultaessa uutta oli se, että SKY ryhtyi välittämään vakuutuksia jäsenistölleen toimintansa rahoittamiseksi ja päätti vihdoinkin järjestää tanhukatselmuksen. Avautunut Baltia ja pohjoismaainen yhteistyö olivat myös kuvassa mukana.

Kakkosnumero oli pitkälti kesäjuhlista Turussa sekä edellä mainitusta tanhukatselmuksesta. Perinnetietous palasi jälleen lehden sivuille erilaisten pikkuartikkeleiden myötä. Oman aukeamansa sai maassa vieraileva Karjala-ryhmä ja sen taiteellinen johtaja Viola Malmi.

3/1990 nostaa esille tutkijat, joista Pirkko-Liisa "Piko" Rausmaa promovoitiin kunniatohtoriksi, ja Gunnel Biskop julkaisi pro gradunsa kirjana. Muina aiheina olivat Nordlek sekä Karjalan avautuminen matkailulle. Viola Malmi toi Suomeen kiertueelle tällä kertaa Gornitsa-ryhmän.

Neljännessä numerossa vedettiin jälleen vuosi yhteen; jäsenyhdistyksiä oli käynyt Virossa, Tanskassa ja Unkarissa, ja kansainvälisiä vieraita oli tullut Virossa ja Puolasta.

1991: SKY 90 v

1991 Suomalaisen Kansantanssin Ystävät täytti 90 vuotta ja järjesti valtakunnalliset arpajaiset rahoittaakseen juhluvuden tavoitteet. Vuoden ensimmäisessä pääkirjoituksessa haukuttiin maan hallituslyttyyn, koska kymmenen vuotta aikaisemmin luvattua kansanperinteen rahallista tukemista ei ollut tapahtunut.

Vähistä varoista huolimatta yksi juhlavuoden tärkeimmistä päämääristä oli Viron ja Inkerin kansantanssin tukeminen ja järjestötoiminnan kehittäminen. Lehdessä jatkui myös keskustelu kansantanssiesitysten näytelmällisyydestä sekä tanhuharrastuksesta perinteen siirtäjänä ja kasvatuksen välineenä. Samalla ihailtiin Unkarilaisten tanssitalo-toimintaa.

Vuoden kolmannessa numerossa tavattiin uusi päätoimittaja, Ritva Sabelli. Ritva oli ollut SKY:n hallituksessa jo 60-luvun lopulta ja kirjoittanut Tanhuviestinkin useita vuosia. Ritvan ahkeruuden myötä lehden sivumäärä lähti kasvuun.

Vuoden aikana SKY:n ja KTNL:n toimihenkilöt kävivät jo toista kertaa Tallinnassa opettamassa virolaisille kansantanssijoille avointa järjestötoimintaa. Leigarit-ryhmän johtaja kävi myös tutustumassa suomalaiseen kansantanssin ohjaajakoulutukseen osallistumalla nelos-jaksoon.

Vuoden viimeinen numero painottui SKY:n 90-vuotisjuhliin, joita oli vietetty Helsingin Yliopiston juhlasalissa. Lehdessä oli myös terveiset kansantanssiparlamentista, Suomen Nuorison Liiton syksyisestä tapaamisesta kansantanssitoiminnan kehittämiseksi. Muidenkin järjestöjen edustajat oli kutsuttu mukaan, ja tarve yhteistyötoimikunnalle oli selvä.

Menneen kesän Nordlekiä Tanskassa muisteltiin myös monen sivun verran, ja vielä kerran palattiin virolaisen kansantanssin järjestäytymiseen. Lehdessä myös arvosteltiin juuri ilmestynyt Lauluvakka ja mainostettiin Viron vakkaa, sekin julkaistu samana vuonna.

1992 : KTNL 10 v

Vuonna 1992 Raija Uskista tuli SKY:n puheenjohtaja, ja ensimmäinen Tanhuviesti esitteli hänet sekä järjestön linjan. Lyhyesti käsiteltiin jälleen kansantanssia näyttämöllä, sillä marraskuussa aiheesta oli ollut kurssi.

Pitempiä artikkeleita oli kansantanssiohjaajakoulutuksesta Unkarissa ja vuodesta 1929 jatkuneesta Brazilian Penedon suomalaisen kansantanssin harrastuksesta.

Vuoden toisen numeron isoin artikkeli oli Esko Kanusmäen laaja analyysi edellä mainitusta katselmuksesta. Artikkelin toi esille lähinnä katselmukseen liittynyttä yleisempää palautekeskustelua kansantanssiesityksistä.

Toinen keskustelu, joka pääsi Tanhuviestin sivuille, oli lähtöisin Sanelma Vuorteen kommentista, ettei kansallispuku sovi linnan juhliin. Tanhuviestissä siteerattiin ulkoministeriön protokollapäällikköä, joka kertoi, että kutsun juhlapuku kattaa nimenomaan myös kansallispuvun, kansallispukuneuvoston vastinetta Vuorteelle sekä Aamulehden päätoimittajaa, joka vaati kansallispukuja jopa pakollisiksi itsenäisyyspäivän asuiksi.

Kolmosnumerossa mietittiin, miten kaikki kesän kiinnostavat tapahtumat aina sattuvatkin samalle viikonlopulle. Muuten lehti käsitteli kesäjuhlia, joissa juhlapuhuja, kansanedustaja Riitta Saastamoinen oli kehunut SKY:tä esimerkkinä koko julkiselle sektorille äärimmäisen pienen byrokratiansa takia.

Kunniapuheenjohtajaksi nimetty Kari Bergholm sai lehdestä peräti seitsemän sivua.

Vuoden viimeisessä numerossa kehuttiin Vantaan kaupunkia siitä, että se luovutti Päkäksen tilan rakennukset perinnekulttuuriyhdistysten käyttöön. Perinteessä pysyttiin tiukasti myös Rauman pitsejä käsittelevässä artikkelissa sekä jenkan ja sottiisin variaatioita läpikäydessä.

KTNL täytti kymmenen vuotta, mutta muuten nuoriso ei Tanhuviestissä erityisesti näkynyt. Toki kerrottiin KTNL:kin julkaisuista ja kursseista, mutta erityisesti lapsille ja nuorille suunnattua sisältöä oli vähän.

1993: Uskin hautajaiset

Vuoden 1993 ensimmäisessä numerossa esiteltiin KTNL:n puheenjohtajaksi valittu Matti Lankinen. Uutisten mukaan Turussa oli tanssittu 22,5 tuntia yhtä soittoa, yli 200 tanssin kansantanssimaratonissa.

Tämän vuoden lehtien sisältö oli laajaa ja kattavaa. Artikkeleita oli kesäjuhlista Suomalaisten ja Tanskalaiden tanssitupien vertailuihin, kansallispuvuista paritanssivariaatioihin ja yhdistysesittelyihin (Tanhu-Ruha ja Ulvilan Nuorisoseuran Tanhuajat uusina jäsenyhdistyksinä). Kyseltiin myös ulkomaanmatkojen ohjelmistoista, että niistä enemmän kerrotaisiin matkakertomusten yhteydessä. Ja siitä miten paikalliset niihin suhtautuivat, ja mitä uutta itse oli reissussa opittu.

Vuoden kolmannen numeron viisi ensimmäistä sivua oli omistettu traagisesti liian nuorena menehtyneelle SKY:n tuoreelle ja KTNL:n pitkäaikaiselle puheenjohtajalle Raija Uskille. Hän ei ehtinyt luotsata SKY:tä kuin muutaman kuukauden ennen vakavaa sairastumistaan. Raijan kauniit hautajaisensa olivat hänen omien toivomustensa mukaiset musiikkivalin-toja myöten. Kansallispukuiset seuratoivot laskivat keltaiset - toivon väriset - kukkaset rakkaan ystävän-sä arkulle. Tilaisuudessa kuultiin myös Raijan omat terveiset, joissa hän toivoi tulevansa muistetuksi mieluummin yhteisesti koetuista hetkistä kuin siitä, että hänet oli nyt otettu elämästä pois.

1994: Luokittelua ja katselmusta

1994 Tanhuviesti esitteli SKY:n uudeksi puheenjohtajaksi valitun Raimo Tanskasen. Bergholmin säätiö jakoi apurahoja kansantanssin tutkimiseen, ja kovasti kehuja annettiin kansantanssijärjestöjen yhteiselle tuomarikoulutukselle.

Maaliskuulle sattuivat sekä Suomen Nuorison Liiton luokittelut, SKY:n katselmukset että Settlementtien Tanhupäivät. Yhteistä kaikkien raadeille oli toivomus askelten kunnollisesta opettelusta, ryhmän oma-

leimaisuuden korostamisesta ja ryhmälle sopivan kunnianhimoisista ohjelmista. Myös peräänkuulutettiin perinteisen materiaalin varioimista ja sen pohjalta improvisoimista, jotta kansantanssi kehittyisi eteenpäin kansantanssina.

Toinen vuoden isompi juttu oli Suomen Kansantanssi-Instituutin Puolesta -yhdistyksen toiminnan alkaminen ja asiaan liittyvän seminaarin pitäminen.

1995: Kansantanssin tila

Seuraavan vuoden lehti alkoi sitten taas suru-uutisilla, kun sekä Toini-Inkeri Kaukonen että Kristjan Torop olivat kuolleet. Molemmat olivat SKY:n kunniajäseniä.

Toisaalla lehdessä pohdittiin jälleen kansantanssin tilaa ja suuntaa tuomarikoulutusseminaarin jälki-löylyinä. Eräs tärkeimpiä kysymyksiä lienee ollut, miksi yleisö on kadonnut, vaikka kansantanssin taso on noussut.

Samana vuonna lehdessä oli myös kutsu I.K. Inhan 130-vuotisjuhlan kunniaksi järjestettävään valtakunnalliseen ripaska-kilpailuun. Kyseessä oli parikilpailu.

Useaan otteeseen kehoitettiin myös valmistautumaan pian alkavaan Kansanmusiikin ja -tanssin teemavuoteen.

1996: Kansantanssin teemavuosi

Teemavuoden sitten alkaessa se oli vahvasti esillä Tanhuviestissä. Ensimmäistä kertaa lehdessä mainittiin termit ”uudistava” ja ”säilyttävä” kansantanssi. Kantaa otettiin myös yhtenäisten esiintymisasujen puolesta, ja todettiin, että kansantanssin on uudistuttava, mutta pitäisi käydä keskustelua siitä, miten tuo uudistuminen tapahtuu.

Vuoden aikana SKY täytti 95 vuotta, mutta sitä ei erikseen juhlistu, kun koko vuosi oli nimetty kansantanssille. Jyväskylän Kansallispukukeskus järjesti myös SKY:n 95-vuotisjuhlanäyttelyn.

Europeadeen kannustettiin lähtemään, varsinkin jos ryhmällä oli jo takanaan Nordlek-kokemusta. Tosin huomautettiin, että näyttämökansantanssi ei Europeadessa oikein toimi, kun siellä ei ole varsinaisia konsertteja.

Kolmosnumerossa selvisi, että Vantaan Kansantanssijat järjestivät jo neljännen kerran polkan SM-kisat, nyt nimellä Suvipolka.

Joulunumerossa muisteltiin syksyllä edesmennyttä Erkki Ala-Könniä sekä Turun Kansantanssin Ystävien Matti Jussilaa, yhtä suomalaisen kansantanssin kehittäjistä.

Samassa numerossa esittäytyi uusi jäsenyhdistys, juuri perustettu Espoon Kansantanssijat. KTNL:n puolestaan oli saanut uudeksi jäsenekseen Rantasalmen Karjala-seuran nuorisajaoston.

1997: Nordlek Vaasassa

Seuraavan vuoden puolella käytiin läpi Kansanmusiikin ja –tanssin teemavuoden onnistumista ja yhteistyökuvioita. Myös Folklandia sai kehua. Raportit tanhutuomarikoulutuksesta jatkuivat, koska koulutuksen jatkui. Pitkästä aikaa myös Pelimannikillan toiminta näkyi lehdessä.

Sabellin päätoimittajakaudella Tanhuviestiin ilmesivät englanninkieliset lyhennelmät ulkosuomalaisia varten, ja edellisillä vuosikymmenillä julkaistujen artikkeleiden uudelleenjulkaisu vakiintui.

Tanhuvakan toinen painos ilmestyi, olihan ensimmäisestä kulunut jo 20 vuotta ja painos jo kauan sitten loppuunmyyty.

Syksyllä muisteltiin toukokuussa edesmennyttä Orvokki ”Korkki” Komulaista, joka oli tehnyt pitkän elämäntyön kansantanssin parissa ja puolesta järjestö- ja aaterajojen yli. Samassa lehdessä kerrottiin Eeva Ahtisaarelle luovutetusta Ylä-Savon kansallispuvusta ja Ulvilan Nuorisoseuran purpuri yhteistanssina -tempauksesta.

Suomen Nuorisoseurojen Liiton katselmuksessa oli puolestaan huomattu, että luonnollinen kansanomainen liikkuminen tuottaa vaikeuksia. Myös kansantanssille ominainen sosiaalinen aspekti jäi tuomariston mielestä usein kovin vajaan.

Eniten sivuja sai kuitenkin Vaasassa pidetty Nordlek 97. Kiirettä näytti pitäneen, varsinkin jos oli sekä tal-koolaisena että esiintyjänä, mutta mitä ilmeisimmin juhla oli onnistunut ja melkoisen ongelmaton - jollei unenpuutetta lasketa mukaan...

Vuoden viimeisessä numerossa huomattiin, että lehti täytti jo 40 vuotta. Ja Kansantanssinuorten Liitto 15 vuotta. Uutuutena esiteltiin SKY:n koulutustoimikunnan juuri perustama Kökkäklubi, jonka tarkoitus oli tehostaa SKY:n ja KTNL:n ohjaajien keskinäistä yhteydenpitoa ja ajatustenvaihtoa.

1998: Internet tulee

1998 paluun Tanhuviestiin tekivät edellisen vuoden sisällysluettelo sekä Pelimannikilta. Vuoden kahdessa ensimmäisessä numerossa jätettiin jäähyväiset aivan liian aikaisin menehtyneille Pekka Tuoviselle ja Merja Laiholle.

Folklandian kuulumisina saatiin tietää, että FSF:n piirissä on ryhdytty varovaisesti uudistamaan esityksiä lavalle sopiviksi. Erityisen kiitoksen sai Petri Kauppisen ja Heikki Kahilan paritanssivariaatio-opetus.

Kakkosnumerossa myös opastettiin Internet-yhteyden hankkiville, mistä löytyy Suomen tanssipalvelin ja tanssiin liittyviä keskusteluryhmiä.

Näihin aikoihin Tanhuviestin pääkirjoitus korvautui usein In Memoriam -tekstillä, järjestöjen puheenjohtajien tai kesäjuhlien suojelijan tervehdyksillä.

Tanhuviesti 3/1998 kertasi taas kuluneen kesän juhlia Lohjalla, Barnlekiä Tanskassa ja vasta päättyneen 8. tanhuohjaajakurssin tapahtumia. Lehdessä tutustuttiin myös ensimmäiseen liikuntatieteen tanssiväi-

töskirjaan ja kannustettiin tanssijoita lähtemään Europeadeen. Leena Aho kertoi, että turkulaiset olivat tehneet aloitteen saada Europeade Turkuun 2000-luvulla.

Vuoden viimeinen numero suuntasi katseensa jo tulevaan vuoteen, Mansen Masurkkaan ja Kalevalan juhlavuoteen. Kutsuttiinpa ryhmiä jo vuoden 2000 Folkloriadiinkin Japanissa.

1999: Kyselyitä ja katselmus

Vuoden 1999 ensimmäisestä numerosta käy ilmi, että edellisen vuoden lopussa päätoimittaja Ritva Sabelli oli täyttänyt 60 vuotta ja toisaalta suomalaisen kansantanssin vahva vaikuttaja Aino Minkkinen oli kuollut.

Suomalaisten ja Virolaisten yhteiset Tanssi- ja laulupidot -hanke eteni niin pitkälle, että seuraavalle vuodelle oli jo sovittu ensimmäinen yhteinen juhla.

11 vuotta aikaisemmin valmistuneille tanhuohjaajille oli tehty kysely, johon saatiin vastaukset 25 osallistuneelta 33 valmistuneesta. Heistä enää 8 ohjasi aktiivisesti kansantansseja, joskin 15 oli edelleen mukana toiminnassa.

Kakkosnumerossa jätettiin jäähyväiset sekä Linnea "Nina" Väisäselle, joka piti miehensä Yrjön kanssa SKY:n hengissä 30-40 -luvulla ja perusti vielä Helsingin Kansantanssin Ystävien purpuri-ryhmän, että Jussi Janka-Murrokselle, joka oli tehnyt suurtyön kerätessään valtavat määrät kansanmusiikkia.

Hyvinkään tanhukatselmus ja maratontanssit veivät lehdestä ison osan. *"Ryhmän tanssijoiden omaa persoonallisuutta saisi korostaa enemmän. Myös esitysten kansanomaisuuteen kannattaa kiinnittää huomiota"*. Eikä purpuria saisi tanssia "liian hyvin", koska siitä tulee tällöin tasapaksua.

Kolmosessa raportoitin Mansen Masurkasta ja haastateltiin pyöreitä vuosia täyttäneitä pidettyä ohjaaja Lennu Ylänevaa. Jukka Heinämäki, Anja

Hinkkanen ja Riitta Korhonen kertoivat usealla sivulla tulevien Tanssipitojen järjestelyistä.

Turkulaiset olivat käyneet Brasilian Penedossa tanssimassa suomalaisen siirtokunnan 70-vuotisjuhlissa, ja Turkuun puolestaan olivat tulossa seuraavan vuoden kesäjuhlat.

Vuoden neljännessä numerossa tutustuttiin sahansoittoon ja lukijakyselyn tuloksiin. Lehteen toivottiin vakituista tapahtumakalenteria ja valokuviin enemmän selkeyttä. Pohjoismainen toiminta tai kokousraportit eivät lukijoita juurikaan kiinnostaneet. Samassa lehdessä oli sattumoisin useampikin kokousraportti kotimaasta ja ulkomailta.

Jari Komulainen aloitti pelimannipalstansa käymällä läpi kansanmusiikin historiaa. Kerttu Lammassaari esitteli Vienankarjalaisia pukuja. Helsingin Pitäjän Tanhuajat ja Spelarit, Ulvilan Nuorisoseuran Myydyt ja Turun Kansantanssin Ystävien Farmijoukkue olivat käyneet ulkomaanreissuilla Ranskassa, Saksassa ja Venäjällä.

2000: Suomalais-virolaiset tanssipidot

Vuoden 2000 ensimmäisessä numerossa aiheena olivat Kanteleen teemavuosi, Tanssipidot sekä Petri Hopun väitöskirja, josta Pirkko-Liisa Rausmaa kirjoitti ylistävän arvostelun.

Kuin ohimennen mainittiin myös vasta julkaistu Suomalainen Purpuri -teos.

Kakkosnumerossa valmistauduttiin kovasti Tanssipitoihin ja kerrattiin Suomessa pidettyjä laulujuhlia. Myös muisteltiin yhteistyötä virolaisten kanssa, erityisesti Kristjan Toropia. SKY ja Eesti Folkloori Selts allekirjoittivat yhteistyösopimuksen.

Kolmosnumerossa kerrottiin suomalais-virolaisesta kansantanssin tutkimuksen seminaarista Helsingissä. Oli myös käyty Inkerissä tallentamassa sikäläisiä tansseja. Artikkelit oli myös Västnylands Schottiskilpailusta, jossa 25. kertaa etsittiin parasta

sottiisiparia. Mukana oli 96 paria Suomesta ja Ruotsista.

Nelosnumerossa palattiin Tanssipitoihin, käytiin läpi suomalais-virolaista yhteistyötä ja kerrottiin lisää setukaisten kulttuurista.

2001: SKY 100 ja uusi ulkoasu

Vuonna 2001 Tanhuviestin kustantaja SKY täytti 100-vuotta, mutta alkuvuodesta se ei sisältöön kovasti vaikuttanut. Vuoden ensimmäinen numero käsitteli Folklandian yhteydessä pidettyä Kansantanssiparlamenttia, SKY:n puvustoa ja lähinnä helsinkiläisten ryhmien esityksiä.

Vuoden teema, katrilli, näkyi kakkosnumerossa useammalla aukeamalla. Lehdessä myös kerrottiin Unkarilaisesta kansantaiteesta, sen asemasta ja autenttisuudesta.

Kolmosnumerossa ulkoasu hiukan muuttui helppolukuisemmaksi ja modernimmaksi. SKY:n satavuotisjuhlat ja järjestön tuore historiikki saivat nyt tilaa lehdessä. Myös Tsuumin folkloreshowta kehoitettiin katsomaan ja vasta valmistuneeseen kansantanssin tilaa kartoittavaan selvitykseen suhtauduttiin aika kriittisesti.

Tanhuviesti 4/2001 tiesi kertoa, että Viola Malmi oli kutsuttu SKY:n kunniajäseneksi yhdessä Ilpo Salosen ja Pentti Uleniuksen kanssa. SKY:n 100-vuotisjuhlista riitti juttua monelle sivulle.

2002: KTNL 20 v

2002 presidentti Tarja Haloselle luovutettiin Euran muinaispuku, ja sitä kuvailtiin Tanhuviestissä laajasti. Lehden ulkoasua oli jälleen muokattu selkeämmäksi. Vuosi oli Lönnrotin vuosi, ja tätä lehdessä käsiteltiin. Tampereen konservatoriossa aloitettiin kansantanssialan koulutus.

Toisessa numerossa kuljettiin Nepaliin, Ruotsiin ja

Viroon. Näinä aikoina lehdessä oli myös runsaasti vanhoja arvoituksia vastauksineen.

Kolmannessa numerossa muisteltiin viidellä sivulla kesäjuhlia Lieksassa, kuudella sivulla puolestaan puhuttiin kansallispuvuista. Petri Hoppu valitteli polskatutkimuksen vaikeutta niukkojen lähteiden takia.

Nelosnumerossa käsiteltiin Kansantanssinuorten Liiton 20-vuotisjuhlia. Monta sivua omistettiin myös tulevalle Nordlekille Tanskassa. Tanhu-Visan Unkarin matkasta oli juttua peräti kahden aukeaman verran.

2003: Hollo ja Martta

Vuosi 2003 alkoi jälleen muistokirjoituksella – Anna Toivonen oli menehtynyt 97-vuotiaana. Anna oli ehtinyt harrastaa kansantanssia 67 vuotta, ennen kuin lääkäri sen häneltä kielsi. Senkin jälkeen hän vielä teki töitä kansantanssiharrastuksen eteen.

Folklandialta oli jälleen artikkeli, jossa pohdittiin, miksei niin iso tapahtuma näy mediassa muuten kuin Petri Hopun alastonkuvana. Yleisradio oli toisaalta kuvannut pääkaupunkiseudun Tanhu-Visaa ja Espoon kansantanssijoita sunnuntaiaamun Taito-TV-lähetyksiin.

Vuoden toinen numero oli lähes kokonaan kansallispuvuista. Siinä esimerkiksi esiteltiin kansallispukuaktivit Soja Murto ja Tarja Alava.

Kolmannessa numerossa käytiin Nordlekissä ja esiteltiin kansallispukuvalmistaja Tuula Pärnänen.

Vuoden viimeisessä numerossa raportoitiin uudesta suomalaisesta kansantanssifestivaalista, Hollost ja Martasta. Myös edellisissä numeroissa esitelty kansallispukuvalmistajat esittelivät vielä harrastajakuvasatoaan laajalla kuvareportaasilla.

Teemu Perheentupa

Monikulttuurinen Kerenski

Ennen päätymistään suomalaisen kansantanssin kaanoniin, Kerenskin tarina kulki Pietarin burleskeista Mustanmeren laivaston kautta vasta itsenäistyneen Suomen muotitanssiksi.

Kerenskin on säveltänyt Aleksander “Sasha” Makarov, tbilisiläisen miljonäärin poika, joka ennen Venäjän vallankumousta loi uran Pietarissa tunnettuina mustalaisromanssien säveltäjänä ja esittäjänä. Hänen kynästään on lähtöisin myös toinen usein tradiksi merkitty kappale Kaksi kitaraa.

Laulun alkuperäinen nimi on suomeksi Kuin kukka tuoksuva, ja sen levytti ensimmäisenä Pietariin päätynyt kreikkalainen Juri Morfessi, joka myös oli erikoistunut tuolloin muodissa olleisiin mustalaisromansseihin. Morfessi, Makarov ja Ivan De Lazar muodostivat erittäin menestyksekkään trion. De Lazar oli paitsi Alexandrovin teatterin ohjaaja, myös niin virtuoosimainen kitaristi, että Pietarissa häntä kutsuttiin Hänen Solistiseksi Korkeudekseen.

Varmasti ei tiedetä, oliko Sasha Makarov itse mustalainen, mutta mustalaisena hän esiintyi ensin Pietarin burleskeissa ja eliitin yksityisissä illanvietoissa, sittemmin Konstantinopolissa ja lopulta Pariisissa.

1900-luvun alun mustalaisromanssi ei olisi kuitenkaan päätynyt suomalaisen kansantanssilehden sivuille, ellei moskovalainen suklaatehdas olisi ottanut menevää sävellystä osaksi mainoskampanjaansa. Jokaisen suklaarasian mukana tuli kappaleen nuotit sanoituksella, joissa Nadja-tyttönen kertoo, ettei häneltä puutu muuta kuin suklaata.

Uusilla sanoilla kappale levisi nopeasti koko Venäjälle. Ja kuinka ollakaan, Mustanmeren laivaston matruusit huomasivat, että kappale sopi oivallisesti säestämään uutta tanssia, Karapetiä. Oletetaan,

että tanssi on alunperin armenialainen, koska Karapet tunnetaan Armeniassa mytologisena hahmona, usein Johannes Kastajaan liitettynä Armenian suojeelijana.

Tänne Suomenlahdelle tanssi todennäköisimmin tuli vallankumouksen pyörteissä matruusien mukana, aivan kuten Jablotska-tanssikin. Tuskin lienee aivan sattumaa, että Itämeren laivaston matruusien osuutta lokakuun vallankumouksessa ylistävässä neuvostoelokuvassa Balnitsi, vuodelta 1937, molemmat tanssit esitetään peräkkäin heti alussa luomassa ajankuvaa.

Kerenskin pilkkaaminen ajoittaa tanssin viimeistään vuoteen 1917, jolloin hän oli pääministerinä. Toisinoista ja niiden levinneisyydestä päätellen tanssi oli kovin suosittu koko 1920-luvun. Olihan se jopa tanssikoulujen ohjelmistossa. Kun kansainvälinen gramofoni-kuume iski 1929 Suomeenkin ja kotimainen iskelmätuotanto lähti käyntiin, Kerenski levytettiin ensimmäisten joukossa, tosin jo eri nimellä: Rukkaset saanut. Kertosäkeenä oli kaikille tuttu “maailma se on kuin silkkiä vaan”.

Georgialaisen säveltämästä pietarilaisesta mustalaisromanssista yhdistettynä ukrainalaisittain tansittuun armenialaistanssiin oli tullut osa suomalais-ta perinnettä.

Pirkko-Liisa ja Esko Rausmaan arkistoista löytyvät seuraavat Suomen alueelta tallennetut Kerenskin variaatiot:

Kuhmoinen

1-2 pareittain tanssiotteessa vastapäivään 2 sivuaskelta
3-4 pareittain tanssiotteessa vastapäivään 4 kävelyä
5-8 palataan myötapäivään samoin
1-8 vastapäivään tanssiotteessa 8 laukkaa
9-16 paripyörintää tanssiotteessa myötapäivään 4 vaihtoaskelikolla

Riihimäki

1-2 pareittain tanssiotteessa vastapäivään 2 sivuaskelta
3-4 pareittain tanssiotteessa vastapäivään 4 kävelyä
5-8 palataan myötapäivään samoin
1 kädet käsissä sisäjalan heilautus
2 kädet käsissä ulkojalan heilautus
3-4 kävelyä 4 askelta vastapäivään (suoraan?)
5-8 kerrataan jalanheilautukset ja kävely myötapäivään
9-16 paripyörintä tanssiotteessa 8 vaihtoaskelikkoa myötapäivään

Pertunmaa

1-8 käsi kädessä 8 kantavarvashyppyä alkaen vasemmalla (toisessa muistiinpanossa varvaskanta)
1-8 kädet käsissä pyörintää myötä- ja vastapäivään

Liekka

1-2 yläotteessa 4 kävelyaskelta alkaen vasemmalla
3 kantavarvas-askel vasemmalla
4-5 yläotteessa 4 kävelyaskelta alkaen oikealla
6 kantavarvas-askel oikealla
(ilmeisesti 6 kävelyä ja kantavarvas?)

1-4 tanssiotteessa 2 sivuaskelikkoa menosuuntaan ja takaisin
5-8 pyörintää vaihtoaskelikoin

Rääkkylä

1-2 Tanssiotteessa kaksi vaihtoaskelikkoa niiaten,
3-4 jatketaan 3 kävelyaskelta
5-8 sama takaisinpäin
1-8 pyörintä vaihtoaskelikoin

Petsamo

1-2 tanssiotteessa 4 sivuaskelikkoa
3-4 tanssiote päinvastaiseksi ja paluu
5-6 jalanheilautus ja pyörähdys
7-8 toistetaan jalanheilautus ja pyörähdys
1-4 kädet käsissä sahaten ajo piirin sisälle ja takaisin
5-8 pyörintä 4 vaihtoaskelikkoa

Pomarkku (Tanhuvakkaan valittu versio)

kuten Petsamo, mutta pyörintä hoppavalssiaskelilla
Tanhuvakan mukaan ajovuoron tilalla on voinut olla laukka sisään ja ulos, ja hoppavalssin sijaan on saatettu pyöriä pistolla.

Vuokkiniemi

1 ulkojalka kanta-asentoon
2 ulkojalka varvas-asentoon
3-4 eteenpäin 4 kävelyaskelta
5-8 toistetaan
1-2 laukka-otteessa 2 sivuaskelikkoa ja sisäjalan vippaus kevyesti ristiin ulkojalan taakse
3-4 samoin takaisinpäin
5-8 pyörintä vaihtoaskelikoin
(sivuaskeleet ja pyörinnän voi toistaa)

Aunus (tuusteppe)

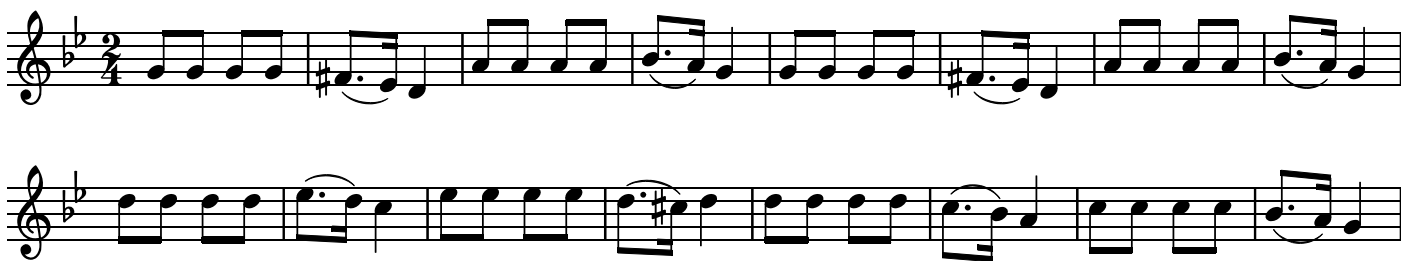
1-2 tanssiotteessa 2 sivuaskelta
3-4 ja 4 kävelyaskelta
5-8 paluu samoin
1-2 tanssiotteessa 2 sivuaskelta tanssisuuntaan
3-4 paluu samoin
5-8 pyörintä vaihtoaskelikoin

Kauhava

1-2 tanssiotteessa vastapäivään 2 sivuaskelta
3-4 4 kävelyä
5-8 kerrataan myötapäivään
1-2 kädet käsissä käsien heilautus ja takaisin
3-4 pannukakkukäännös
5-8 kerrataan heilautukset ja pannari toiseen suuntaan
9-12 paripyörintää vaihtoaskelikoin 4 myötapäivään
13-16 ja 4 vastapäivään

Какъ цвѣтокъ душистый (Kak svetok dušisty) Kuin kukka tuoksuva

Aleksander "Sasha" Makarov

Kerenski

Suomalainen "kansansävelmä"

Kansallispukupörssi

Myytävänä

Juhlista Suomi 101 itsenäisyys ja monet muut juhlat kansallispuvussa!

Saatavissa käytettyjä kansallispukuja:

Työille eri kokoja: Alavus, Häme, Härmä, Munsala, Perä-Pohjola, Pyhäjärvi

Pojille eri kokoja: Häme, Valkeala

Naisille eri kokoja: Häme, Munsala, Pyhäjärvi

Miehille eri kokoja: Akaan seutu, Häme, Koivisto, Seiskari

Anneli Ilonen, p. 050 4660662

Myytävänä

Myyn Munsalan puvun, koko n. 40 (saumavarat runsaat). Vuorelman valmistama 70-luvulta.
Häme, paita, esiliina ja röijy. Puku Helsingissä.

Tarjoukset p. 050 3517339, miel. tekstiviestinä tai hannele.metsola@welho.com

Tapahtumakalenteri

Lokakuu

20.10. Sugrifest-tapahtuma, Tampere

27.10. Purpuri-kurssi, Tampere

28.10.–4.11. Hollo ja Martta festivaali, Lahti

Marraskuu

23.11. Paritanssikurssi, Hamina

23.11. SKY:n vuosikokous, Hamina

23.11. KTNL:n vuosikokous, Hamina

24.-25.11. Folk goes musiikkiteatteri, Lahti

Joulukuu

Tammikuu

10.1. Etnogaala, Helsinki

11.1. Folkforum, Helsinki

11.-12.1. Folklandia, Helsinki

